

**KĄ REIKIA
ŽINOTI
APIE
VOKIETIJĄ**

**KĄ REIKIA
ŽINOTI
APIE
VOKIETIJĄ**

KA REIKIA
ŽINOTI
APIE
VOKIETIJĄ

TURINYS

1. Istorija, geografiniai duomenys, kolonijos ir politinė tvarka ..	5
2. Teisena – baudžiamoji ir civilinė	11
3. Rasės politika	12
4. Tikyba	13
5. Auklėjimas	14
6. Jaunuomenės organizacija	15
7. Reicho darbo tarnyba	16
8. Kultūros gyvenimas	17
9. Laikraščiai ir radijas	21, 22
10. Socialinis draudimas	23
11. Sveikatos reikalai	27
12. Vokiečių darbo frontas ir „Jėga per džiaugsmą“	29, 31
13. Sportas	32
14. Atlyginimo ir mokesčių politika	32
15. Agrarinės politikos pagrindai	33
16. Žemės ūkis	34
17. Miškininkystė ir žuvininkystė	35
18. Technika	36
19. Pramonė ir amatas	37
20. Reicho Bankas	38
21. Susisiekimas	39
22. Ketverių metų planas	42
23. Kariuomenė	43

Istorija ir politinė tvarka

Vokiečių Reichas kilo iš germanų ankstyvų viduramžių sukurtų valstybių. Jis ėmė žydėti, viešpataujant saksų karaliams, ypač Heinrichui I (919–936) ir Otonui Didžiajam (936–973). Vėlyvu viduramžių valstybė sumenkėjo dėl sustiprėjusių kunigaikščių. Naujaisiais laikais tą raidą pagreitino tikybiniai sąjūdžiai.

1871 metais, susidėjus vokiečių šiaurės ir pietų valstybėms, vokiečių Reichas buvo naujai sukurtas. Iki 1918 metų jis buvo valstybių sąjunga. Jos priešakyje stovėjo Prūsų karalius kaip vokiečių imperatorius: Vilhelmas I (1871–1888), Fridrichas III (1888), Vilhelmas II (1888–1918). Valstybės sritis siekė 541.000 kv.klm. plotu. 1914 metais gyventojų buvo 67.790.000. Be to dar buvo kolonijos.

Nuo 1918–1933 metų vokiečių Reichas buvo respublika. Veimaro konstitucija buvo politinės tvarkos pagrindas (1919). Dėl Versalio diktato valstybės plotas sumažėjo iki 468.620 kv.klm. 1933 metais gyventojų buvo 65.336.000.

Kartu su Bohemijos ir Moravijos Protektoratu, įskaitant ir Generalinę Guberniją, vokiečių Reichas apima 825.710 kv.klm. plotą ir turi 107.000.000 gyventojų.

Reicho miestai, kuriuose daugiau kaip 100.000 gyventojų yra:

Vardas	Gyventojai	Vardas	Gyventojai
Berlynas.....	4.338.756	Düsseldorfas	541.410
Viena	1.929.976	Hannoveris	470.950
Hamburgas	1.711.877	Stuttgartas	458.429
Münchenas.....	829.318	Duisburgas	434.646
Kölnas	772.221	Nürnbergas	423.383
Leipcigas	707.365	Vuppertal	401.672
Essenas	666.743	Karaliaučius/P.	372.164
Dresdenas	629.565	Bremenas	354.109
Litzmannstadtas (1940)	605.467	Chemnitzas	337.645
Frankfurtas/M.	553.464	Magdeburgas.....	336.838
Dortmundas	542.261	Gelsenkirchen	317.568

Vardas	Gyventojai	Vardas	Gyventojai
Bochumas	305.485	Potsdamas	135.892
Mannheimas	284.957	Saarbrücken	133.345
Kielis	273.735	Bielefeldas	129.466
Stettinas	271.575	München-Gladbach	128.418
Danzigas (1929)	256.403	Linzas	128.177
Posenas (1940)	248.608	Kattowitz (1930)	127.044
Halle/S.	220.092	Hindenburgas	126.220
Kasselis	216.141	Rostockas	121.192
Grazas	207.747	Dessau	119.099
Karlsruhe	196.081	Brombergas (1940)	117.537
Braunschweigas	196.068	Gleivitz	117.240
Oberhausen	191.842	Darmstadtas	115.196
Augsburgas	185.374	Wilhelmshafen	113.686
Krefeld-Ürdingen	170.968	Wesermünde	112.831
Erfurtas	165.615	Plauen	111.872
Aachen	162.164	Freiburgas	110.110
Mainzas	158.533	Sasnowitzai (1940)	109.454
Lübeckas	154.811	Würzburgas	107.515
Hagen	151.760	Remscheid	103.915
Ludvigshafen	144.425	Königshütte (1940)	102.349
Münsteris	141.059	Beuthen	101.084
Solingen	140.466	Bonn	100.788
Mülheimas	137.540		

Nuo 1933 metų sausio 30 d., kuomet nacionalsocialistai paėmė valdžią, Reichas tapo autoritarinė tautos valstybė. Jos priešakyje stovi Adolfas Hitleris kaip Fiureris ir Reicho kancleris. Politinė tvarka sudaryta pagal nacionalsocialistinį Fiurerio principą. Fiureris turi tautos bendruomenės pasitikėjimą ir vykdo jos valią. Jis leidžia įstatymus. Jis yra ir vyriausias kariuomenės vadas. Ministeriai jo skiriami. Savo parašais įstatymuose jie laiduoja įstatymų tikrumą ir jų tinkamą vykdymą. Reichstagas renkamas visuotiniu, tiesiu, lygiu ir slaptu balsavimu. Rinkimai vyksta pagal Vokietijos nacionalsocialistų darbininkų partijos (NSDAP) rinkimų pasiūlymą.

Reicho kurimas atitinka valstybės vieningumo idėją. Visa valstybės valdžia priklauso Reichui. Kraštai neturi nei savo vyriausybių nei tautos

atstovybių. Jie Reicho statthalterių valdomi. Statthalteriai Fiurerio ir reichskanclerio skiriami kaip nuolatiniai Reicho vyriausybės atstovai. Kraštų vyriausybės tėra vien Reicho vykdomieji organai. Dėl to galima vieninga ir pajėgi vadovybė.

Gyventojai susideda iš Reicho piliečių ir jo valdinių. Tiksliai Reicho piliečiai teturi visas politines teises. Reicho piliečiai yra visi valdiniai vokiečių ar jam giminingo kraujo, kuris ištikimai tarnauja tautai. Kiti asmens, ypač žydai, tegali būti valdiniais.

Reicho sostinė – Berlynas.

Reicho spalvos – juoda, balta, raudona. Reicho vėliava – svastikos vėliava. Reicho herbas – NSDAP ženklas. Nacionalinis himnas – Vokietijos daina ir Horsto Vesselio daina.

Partijos programa ir organizacija

1920 metais vasario 24 dieną Adolfas Hitleris po to, kai buvo pakeista „Vokietijos darbininkų partija“ į „Vokietijos nacionalsocialistų darbininkų partiją“, Münchene paskelbė programą. Ji yra politinės partijos pagrindas ir nuo perėmimo valdžios 1933 metais pagrindinis valstybės įstatymas, patvirtintas įstatymo dėl partijos ir valstybės vieningumo. Programa susideda iš 24 punktų, kurie nuo 1933 metų daugumoje pagrindinai iki vieno jau įvykdyti, gi užsienio – vėliau 1939/1940 metų karo laimėjimais. Viduje ir užsienyje siekiama laisvo Reicho ir laisvos tautos, reikalaujama: pašalinimo taikos diktatų, visų vokiečių susivienijimo į Didžiąją Vokietiją; žemės (kolonijų) ir kraštų apsigyventi ir išsimitinti; žydų pašalinimo, parlamentarizmo panaikinimo; pareigos kiekvienam piliečiui fiziškai ir dvasiškai dirbti; panaikinimo pajamų be darbo (karo pelnų), nuošimčių baudžios ir trestų; plataus aprūpinimo senatvėje; privatinės žemės apsaugos; rėmimo jaunuomenės ir tautos sveikatos; visuotinės karo prievolės; kovos su politiniu melu; sukūrimo vokiškos spaudos; laisvės visų tikibinių išpažinimų, kiek jie nekenkia valstybei; pakeitimo romėnų teisės bendrąja vokiečių teise; kovos su materialistine pažiūra ir žydiškai – marksistine dvasia visose srityse – ūkio, visuomenės, meno, gamtos ir filosofijos mokslo; pašalinimo klasių kovos

ir luomų išdidumo. Pagal vykdytiną dėsni: „Pirma bendroji nauda, o paskui savinauda“, turi įvykti tikra tautos bendruomenė.

Organizacija. Priešakyje stovi partijos Fiureris, kuris kartu yra tautos Fiureris, reichskancleris ir vyriausias kariuomenės vadas. Partijos būstinė – Munchenas. 1941 metais įsteigta partijos kanceliarija. Jos priešakyje stovi Reicho leiteris Bormann. Be partijos pritarimo nėra nė vieno įstatymo ir nė vieno valdininko skyrimo. Pritarimu įstatymams ir jų vykdymu patikrinama pritaikymas nacionalsocialistinių dėsnių valstybėje. Partijos kanceliarija dvejuose skyriuose apdirba visus partijos ir valstybės klausimus. Už specialius ir bendrus partijos uždavinius atsako prieš Fiurerį šie reichsleiteriai: Bouhler – Fiurerio kanceliarijos šefas (NSDAP); Bormann – partijos kanceliarijos šefas; Ley – Reicho organizacijų leiteris; Buch – vyriausias partijos teisėjas; Schwarz – Reicho išdininkas; Goebbels – Reicho propagandos leiteris; Dietrich – Reicho spaudos šefas; Amann – spaudos leiteris; Rosenberg – įgaliotinis dvasiškam ir svietiškam auklėjimui prižiūrėti ir užsienio reikalų leiteris; Darré – žemės politikos įstaigos leiteris; Frank – Reicho teisingumo leiteris; Fiehler – vyriausios komunalinės politikos įstaigos leiteris; v. Epp – kolonijų politikos įstaigos leiteris; Lutze – SA štabo šefas; Himmler – Reicho SS vadas; Hühnlein – NSKK (nacionalsocialistų motorizuotojo korpo) vadas; v. Schirach – Reicho jaunuomenės auklėjimo leiteris; Hierl – Reicho tarnybos vadas ir Frick – Reichstago NSDAP frakcijos vadas.

Reicho vadovybė. Esamieji tų vedėjų žinioje organai, lygai kaip ir esamieji prie jų įgaliotiniai ir komisijos turi uždavinius per pavestas jiems apygardose, apskrityse ir vietos grupėse įstaigas laikyti, kiek galint, artesnius ryšius su tautos gyvenimu ir vesti bei tvarkyti visas gyvenimo sritis pagal nacionalsocialistų vadovavimo, vykdymo ir atrankos dėsnius tikslu, kiek galint, daugiausia sustiprinti ir apsaugoti vokiečių tautą. Tam tikslui tarnauja partijos politinė organizacija, kuriai atstovauja politiniai vedėjai, toliau jos daliniai (SA, SS, Hitlerio jaunimas, nacionalsocialisčių moterų sąjunga, nacionalsocialistų studentų sąjunga ir nacionalsocialistų docentų sąjunga) ir prijungtos prie jų sąjungos, kaip pvz. vokiečių darbo frontas, kuris visose darbo ir socialinės politikos srityse ištikimai veikia (pvz. „Jėga per džiaugsmą“), nacionalsocialistų tautos

gerovės sąjunga, kuri vykdo tautos globojimą ir žiemos pagalbą (NS), vokiečių valdininkų sąjunga, nacionalsocialistų mokytojų sąjunga, nacionalsocialistų teisininkų sąjunga ir panašios organizacijos visose gyvenimo srityse. Atskirai stovi užsienio apygarda (NSDAP užsienio organizacija) ir nacionalsocialistų lakūnų korpas.

Politinė organizacija apima 41 apygardą, 822 apskritis, 27.989 vietos grupes, 92.696 celes, 487.875 blokus (1939 m. rugsėjo 1 d. padėtis). Blokas aptarnauja visus narius, kurie priklauso prie partijos, visus ten gyvenančius tautiečius. Bloko vedėjas užima žemiausią vadovybės vietą, jis turi iki 200 žmonių aptarnauti. Organizacija eina pagal vyresnumą. Toliau seka celių, vietos grupių, apskričių vedėjai, apygardų vedėjų pavaduotojai ir apygardų vedėjai. Jie atsako už politinės valios vieningumą kaip NSDAP vyriausi atstovai. Apygardos vedėjai tiesiog atsako prieš Fiurerį arba jo pavaduotoją. Organizacinis dalių suskirstymas eina pagal politinį sutvarkymą.

Valstybės valdžia

Priešakyje visos valdžios stovi Fiureris ir reichskancleris. Jis turi teisę leisti įstatymus, valdyti ir organizuoti, t.y. teisę tvarkyti pagal reikalą valdžios aparato organizaciją. Pavestiems valdžios reikalams vykdyti jo žinioje, kaip valstybės galvos, yra:

1. Reicho ministeris ir Reicho kanceliarijos šefas. Kaip vyriausybės šefas jis tvarko Fiurerio reikalus, ypač tuo būdu Reicho vyriausybės reikalus.

2. Valstybės ministeris ir prezidento kanceliarijos šefas. Jis tvarko Fiurerio kaip valstybės galvos reikalus (valdininkų skyrimas, malonės aktai, santykiai su kitų valstybių galvomis).

Vyriausiosios Reicho įstaigos šios:

Dvidešimt Reicho ministerių kartu su Reicho ministru, Reicho kanceliarijos šefu ir vyriausios kariuomenės vadovybės šefu sudaro Reicho vyriausybę. Reicho ministerių darbo sritys: užsienio, vidaus, finansų, teisingumo, kultūros ir propagandos, mokslo, auklėjimo ir tautos švie-

timo, darbo, ūkio, maisto ir ir žemės ūkio, pašto, susisiekimo, aviacijos, bažnyčių reikalų, ginkluotės ir municijos. Šeši ministeriai be darbo sričių.

Žemės turtai

Vokietija turi apšiai įvairių ir iš dalies labai vertingų mineralų. Viduramžio laikais vokiečių kalnų pramonė ėmė žydėti. Septyniasdešimt metų vokiečių žemės turtai naudojami dideliu verslo ryžtu, taikant mokslo ir technikos žinias ir daug įdedant valstybės lėšų. Po Jungtinių Amerikos Valstybių ir buvusių Sovietų Sąjungos sričių Vokietija dėl to užima trečią vietą kalnų pramonėje. Ypač tenka pažymėti jos iškastų mineralinių žaliavų platų apdirbimą ir pagerinimą, būtent: paruošimą, rūšiavimą, virinimą, gazavimą, presavimą, deginimą, anglių skysdinimą, nevykusiai sulietos rūdos sunaudojimą, visų kalnų liekanų suvartojimą, kuriais Vokietija užima pasaulyje pirmą vietą. Iš visų Europos anglių sričių vokiečių Ruro ir Silezijos kasyklose reikalaujama daugiausia darbininkų. Jau kelios dešimtys metų, kaip vokiečių kalnų pramonė yra visam pasauliui pavyzdys savo socialine apsauga, kurią tiek valstybė, tiek ir įmonė teikia darbininkams.

Anglių kasimas yra svarbiausia kalnų pramonės šaka. Vokietija užima pasaulyje akmens anglių kasime antrą vietą, rudos anglies – pirmąją vietą. Apskaičius akmens anglis vienetais, ji kartu su įjungtomis Rytų sritimis gamina nemažiau 22% visų iškasamų anglių prieš 27% Jungtinių Amerikos Valstybių, 18% Anglijos ir 9% Sovietų Sąjungos.

Kolonijos

Vokietija palyginti vėlai įstojo į kolonialinių valstybių eiles. Tik aštuoniasdešimtaisiais praeito šimtmečio metais, gavusi Pietų – Vakarų Afriką, ji pradėjo aktingai rūpintis kolonijomis.

Prieš kitas kolonialines valstybes vokiečių kolonija, turėdama 3 milijonus kv.klm. ploto su 12.4 milijono gyventojų, buvo menka. 1914 metais anglai turėjo 33 milijonus kv.klm. plotą su 400 milijonų gyventojų ir prancūzai – 11.5 milijonų kv.klm. su 44 milijonų gyventojų.

Tik trumpą laiką Vokietija teturėjo savo kolonijas. Nežiūrint to, ūkio srityje buvo pasiekta žymių rezultatų.

Versalio diktatu, priešingai tautų teisei, iš Vokietijos buvo išplėstos jų kolonijos. Neva dėl to, kad Vokietija nepajėgusi kolonijų tvarkyti, šios buvo atimtos įgaliotoms vyriausybėms valdyti. Mandatą turėjo prižiūrėti vadinamoji tautų sąjungos mandatų komisija. Įgaliotoji vyriausybė iš dalies sąmoningai apleido vokiečių kolonijas. Tačiau tų sričių ūkinė reikšmė Vokietijai yra labai didelė. Kolonijų atgavimas yra vienas iš politinių tikslų, kurių pasistatė sau Reichas, virtęs didžiąja valstybe.

Baudžiamoji teisena

Vokiečių baudžiamosios teisės prasmė ir tikslas – tautą apsaugoti, atgailauti už skriaudą, tam tikruose atvejuose auklėti nusikaltėlių ir gražinti jį bendruomenei. Teisės supratimu, tikroji rimties peržanga kyla ne dėl veiksmo, kaip išorinio įvykio, bet dėl įvykusios piktos valios. Kas dėl savo kaltės padarė baustiną skriaudą, tas dėl savo darbo turi pakelti atgailą, net jei įstatymas nenumato to darbo bausti. Veikia dėsnis: nėra nusikaltimo be bausmės. Jis duoda griežtą apsaugą ir nuo tų, kurie slidžiame gyvenime savo elgesį nori tvarkyti tarp to, kas dora, o kas tikrai nedora.

Visame Reiche vienodai tvarko laisvės suvaržymo bausmių vykdymą ir pataisos ir apsaugos taisykles. Bausmės vykdymo tikslas – kalėjimu, pratinimu prie sunkaus ir naudingo darbo, prie drausmės ir tvarkos paveikti kalinius ir visus tuos, kurie gali taisytis, taip sutvirtinti, kad sugrįžę laisvėn, jie būtų tautos bendruomenei naudingi.

Auklėjimo idejoms pridudama didelės reikšmės.

Civilinė teisena

Civilinės ir prekybinės teisės bylas teisia valsčiaus teismas (pirma instancija dėl mažos vertės ginčo dalykų), apygardos teismas (pirma instancija dėl visų kitų ginčo dalykų ir apeliacijos instancija prieš valsčiaus teismų sprendimus), vyriausiasis teismas (apeliacijos instancija prieš apygardos teismą), lygiai kaip ir Reicho teismas Leipcige (revizijos instancija prieš vyriausiąjį teismą). Valsčiaus teismuose sprendžia vienas teisėjas, apygardos teismo kamerose trys teisėjai. Vyriausiojo teismo senate taip pat trys teisėjai ir Reicho teismo senate penki teisėjai.

Visuose šiuose teismuose, išėmus valsčiaus teismą, nustatyta pareiga stoti su advokatais.

Šalia išvardintų teismų tenka pirmiausia paminėti darbo teismus, kuriems priklauso darbo reikalai. Jie sprendžia darbo teisės ginčus, padedami darbo davėjų ir darbininkų atstovų – kaip posėdininkų šalia profesinių teisėjų.

Rasės politika

Rasės politika yra pagrindinis nacionalsocialistinės programos punktas. Jos reikšmė išeina iš nacionalsocializmo pasaulėžiūros. Pirmiau Vokietija rūpinosi gyvosios kartos jėgas išvystyti ir norėjo jos gyvenimo sąlygas pataisyti. Dabar nacionalsocialistinė valstybė žengia žymų žingsnį toliau – savo rasės ir gyventojų politika ji duoda sąlygas tautos jėgas ateityje išvystyti.

Nacionalsocialistų mokslo pažiūrą į rasės apsaugos reikšmę galima šiais žodžiais išreikšti: kol aplinka savo sąlygomis teigiamai ar neigiamai paveiks žmogų, jis iš savo tėvų paveldėtais vertais ar nevertais palinkimais jau ilgam laikui nulemtas. Aplinka, jos maistas, auklėjimas, gydytojo pagalba, idejų įtaka ir daugelis kitų dalykų, žinoma, gali žmogaus gyvenimą pakreipti geron pusėn. Tačiau visoms šioms įtakoms mustato ribas esami arba nėsami paveldėti palinkimai, kurių tiesioginai negalima paveikti.

Visiems gyventojų ir rasės politiniams klausimams svarstyti įkurta NSDAP rasės politikos įstaiga. Ji turi sekti uždavinius, mokslą ir propagandą iš rasės politikos srities ir duoti patarimus įstatymų leidėjui, partijos įstaigoms ir organizacijoms.

Svarbiausi rasės politikos įstatymai:

Įstatymas iš 1933 metų liepos 14 dienos paaugančiai kartai nuo paveldėtų ligų apsaugoti tvarko vaisiaus atėmimą, jei yra šios paveldėtos ligos arba kančios: prigimta silpnaprotystė, schizofrenija, beprotystė, paveldėtas nuomaras, paveldėtas aklumas, paveldėtas kurtumas ir sunki kūno yda. Vaisių atima sveikatos paveldėjimo teismas, kurio sprendimas gali būti apskūstas vyriausiajam teismui. Vaisių atima gydytojais ligo-ninių įstaigose.

Įstatymas kraujui apsaugoti (įstatymas apsaugoti vokiečių kraujui ir garbei) iš 1935 m. rugsėjo 15 d. draudžia žydams vedybinius ir nevedybinius rasės mišinius su vokiečių kraujo valdiniais.

Įstatymas iš 1935 m. spalio 8 d. santuokos sveikatai apsaugoti (įstatymas vokiečių tautos paveldėjimo sveikatai apsaugoti) draudžia santuoką, jei pagal gydytojo ištyrimą jaunavedžiai arba jų vaikai tikrai gali susilaukti žalos. Įstatymas numato atsitikimus, kuomet dėl ligos žmogus netinka santuokai arba dėl paveldėtų ligos savybių santuoka negali būti pateisinta.

1935 m. visuose miestuose ir apskrityse įsikūrė sveikatos įstaigos su atskirais rasės ir paveldėjimo skyriais, kurie visame Reiche praktiškai vykdo rasės politikos uždavinius.

Šitos priemonės, nacionalsocialistų numatytos rasės politikos programoje, dar nevisos liga apsunkintai arba nepageidaujamai įpėdinystei apsaugoti. Programa numato vedybų paramą, vaikų auginimą ir sveikatos palaikymą visų tų, kurie gyvena ir dirba kaip Beverčiai savo tautos asmens. Paskola vedyboms, idejinė ir materialinė globa sveikai, didelei šeimai, sveikatos vadovybės priemonės, globa motinai ir vaikui, auklėjimas mergaitės kaip būsimos motinos ir socialinė darbininkų globa – visa tai sudaro teigiamą papildymą jau minėtų neigiamų ir naikinamų priemonių. Išaugimas sveiko ir darbštaus paveldėjimo yra pagrindas darbingos tautos ateities.

Tikyba

Pagal partijos programą nacionalsocializmas laikosi pozityvios krikščionybės. Bet valstybė netolygina savęs nei su viena iš esamų bažnyčių. Sąžinės laisvė laiduota visų tikybų pasekėjams. Valstybė pasilieka sau teisę jų politiką sekti, nors ji šelpia protestantų ir katalikų bažnyčias ne mažiau, kaip seniau. 1939 metais tos pašalpos siekė 128.000.000 rm. Be to valstybė leidžia savo finansų įstaigoms rinkti bažnyčios mokesčius, kuriuos šios uždeda savo nariams. 1938 metais visoms bažnyčioms ir tikyboms, įskaitant ir bažnyčios mokesčius, valstybė išmokėjo 500.000.000 rm. Šitie pinigai eina bažnyčioms išlaikyti ir atitinkamai

kiekvienos bažnyčios nariams uždedama mokesčiai. Asmens, kurie nepriklauso prie bažnyčios, jokių jos mokesčių nemoka.

Kai kurios bažnyčios, kaip evangelikų, katalikų, senkatalikų, ortodoksų, babtistų ir metodistų bendruomenės ir t.t. yra viešosios teisės organizacijos ir kaip tokios naudoja ypatingą teisės apsaugą. Sekmadieniai, krikščionių paprastos ir bažnytinės šventės įstatymo numatytos ir jo saugomos. Dievo niekinimas ir tikiškinio jausmo užgavimas baudžiami. Kariuomenės dalyviams leista pildyti jų tikiškinės pareigas. Tikiškinėms bendruomenėms leidžiama atlikti tikiškinės pareigas kariuomenėje tiek fronte, tiek ir tėvynėje – ligoninėse, kalėjimuose ir kitose įstaigose. Tikiškos pamoka mokyklose yra paprastas mokslo dėstomas dalykas (laisva duoti pamokas ir jų klausytis). Daugelyje valstybės universitetų yra teologijos fakultetai. Pilna švietimo laisvė. Valstybė apsaugo tikiškos išpažinimą.

Tokiu būdu Vokietijoje nėra nei valstybinės bažnyčios, nei atskyrimo bažnyčios nuo valstybės. 1935 metais buvo įsteigta Reicho ministerija bažnyčios reikalams – valstybės priežiūros teisei vykdyti švietiškuose bažnyčios reikaluose, o taip pat vienodai spręsti visiems klausimams, kurie liečia bažnyčios santykius su valstybe.

Nuo 1933–1939 metų buvo pastatyta 270 protestantų ir 230 katalikų bažnyčių. Prie kai kurių statybų valstybė pridėjo daug pinigų, neskiriant ir suteiktų visų reikalingų statybai priemonių. Nemaža pinigų valstybė taip pat duoda išlaikyti ir atstatyti bažnytiniam pastatams, kurie turi istorinę ar meninę reikšmę.

Auklėjimas

Vokiečių mokyklų mokytojai turi valstybinius kvotimus išlaikyti. Visi vokiečių vaikai turi mažiausia aštuonerius metus mokyklą lankyti. Šešerių metų jie stoja ketveriems metams į pradžios mokyklą ir sekančius ketverius metus jie lanko liaudies mokyklą. Sukakę 14 metų jie gali dirbti kaip mokiniai, bet per 3 metus darbo valandomis jie turi kas savaitę nuo 6–8 valandų lankyti papildomąją mokyklą.

Tie vaikai, kurie sukakę 14 metų nesiima amato, gali gauti didesnio mokslo. Dešimties metų būdami jie gali stoti į vidurinę mokyklą šešerių

metų mokslo plano, arba gali, jei vėliau nori universitetą eiti, aštuonerius metus lankyti aukštesniąją mokyklą. Aukštesniosios mokyklos yra šios:

1. gimnazija (lotynų ir graikų kalba);
2. realinė gimnazija, reformuota gimnazija (lotynų, anglų ir prancūzų kalbos);
3. vyriausioji mokykla, vyriausioji realinė mokykla, statybos mokykla (anglų, prancūzų kalbos; specialūs dalykai: matematika, fizika, chemija).

Pagal Reicho auklėjimo ministerio įsakymą mokslo planai susstatomi atitinkamai dabartiniams reikalavimams. Ypač kreipiamas dėmesys į tai, kad pamokos turėtų teisingą proto, jausmo ir valios kryptį. Nustatyti mažiausi reikalavimai ir reikalaujama pasiekti nustatyto mokslo laipsnio. Didelė mokslo plano dalis, žinoma, skiriama pamokoms apie pačią Vokietiją. Didesnė reikšmė pridudama amato ir muzikos pamokoms. Gimnastikai berniukų mokyklose skiriama 5 valandos į savaitę, o aukštesnėse mergaičių mokyklų klasėse nuo 2–4 valandų į savaitę.

Vokietija turi 29 universitetus, iš kurių Prahos yra seniausias. Be to dar yra 13 technikos aukštųjų mokyklų, 3 kalnų akademijos, 5 aukštosios prekybos mokyklos ir 3 aukštosios miškų mokyklos. Prie jų dar reikia pridėti Generalinės Gubernijos aukštasis mokyklas.

Jaunimo organizacija

Pirmiau vokiečių jaunuomenė buvo suskilusi į daugelį grupių. Nuo 1933 metų ji sujungta į vieną organizaciją – Hitler-Jugend. Ji susideda iš šių dalių: vokiečių jaunimo (vaikai nuo 10–14 metų), Hitlerio jaunimo (vaikai nuo 14–18 metų), vokiečių mergaičių (mergaitės nuo 10–14 metų) ir vokiečių mergaičių sąjungos (mergaitės nuo 14–21 metų).

Hitlerio jaunimas buvo 1926 metais kaip NSDAP jaunimo organizacija įsteigta. 1939 metais ji buvo paskelbta kaip privaloma organizacija visiems vokiečių jaunuoliams. Jos uždavinys – šalia tėvų židinio ir mokyklos fiziškai, dvasiškai ir morališkai auklėti jaunimą nacional-socializmo dvasioje. Kūniui stiprėti numatyta sportas, tvarkos pratimai, kelionės ir stovyklos; dvasios ir dorovės reikalams numatyta savybės

vakarai ir radijas. Ypač stengiamasi išauklėti drausmę, klusnumą, draugystę, ryžtą ir kūno grūstį. 1939 metais Hitlerio jaunimo buvo 7.728.259 nariai, kas sudaro 90% visos vokiečių jaunuomenės.

Hitlerio jaunimas siekia kiekvienai vietovei sukurti savybės namus. Dabar jis turi jų daugiau kaip 2200 tokių namų, kurie tam tikslui buvo pastatyti; be to dar yra daugiau kaip 1500 buveinių, kurias jis gavo iš perstatytų namų, bet kurie atitinka reikalavimus. Dabar statoma 900 namų. Kiti 45.000 projektuojami.

Hitlerio jaunimas prijungtas prie Reicho sąjungos vokiečių jaunuomenės buveinių. Šita sąjunga turi daugiau kaip 2000 buveinių. 1938 metais nakvojo jose 8.720.731 jaunuolis, kas sudaro aštuonis kartus daugiau, negu visose pasaulio jaunuomenės buveinėse kartu.

Reicho darbo tarnyba

Iki 1933 metų darbo tarnyba buvo reikalas daugelio organizacijų ir partijų. Bet nuo 1933 metų rugpiūčio beliko viena nacionalsocialistų organizacija – „Savanorių darbo tarnyba“, vieningos vadovybės tvarkoma. Ji paruošė visuotinę darbo tarnybos prievolę, kuri nuo 1935 metų birželio 26 dienos privaloma visai vokiečių abiejų lyčių jaunuomenei nuo 18–25 metų amžiaus.

Vyrams darbo tarnybos prievolė veikia nuo 1935 metų rudens. Ji vykdoma prieš atliekant karo prievolę. 1935/36 metais kartu su pagrindiniu personalu darbo tarnyboje buvo 200.000 vyrų, 1939 metais balandžio mėnesį jau 380.000 vyrų.

Savanorių dėsnis taikomas šiam laikotarpiui ir moterų jaunuomenei. Tik abiturientės, kurios norėjo toliau eiti mokslą, privalėjo tarnybos prievolę atlikti. 1939 metais pirmą kartą buvo pašaukta darbo prievolei atlikti, įskaitant ir pagrindinį personalą, iki 100.000 mergaičių. Vienoje stovykloje tilpo nuo 40–81 mergaičių. Dabar yra 2100 stovyklų.

Nuo 1933–1939 metų galo išėjo tą „tautos mokyklą“ daugiau, kaip 2.5 milijonų vyrų ir 300.000 mergaičių.

Stovykloje vokiečių jaunuolis auklėjamas bendruomenės dvasioje ir nacionalsocialistiniame darbo supratime. Stodamas prie darbo, tuo pat

jis vykdo Reicho darbo tarnybos tautos ūkio uždavinius. Darbo tarnyba atlieka tuos darbus, kurių nepajėgia nudirbti privatūs ūkiai. Darbai išlaiko ir pakelia žemės derlių ir sustiprina vokiečių ūkininką. Padėdama laukus valyti ir apsaugodama juos nuo nelaimių, Reicho darbo tarnyba apsaugo vokiečių tautos turta nuo nuostolių.

Nemažiau už vyrus moterų jaunuomenei reikia ugdyti tautos bendruomenės jausmą, draugystės jausmą ir aukštą darbo vertę. Tačiau čia reikia kitų kelių, nes auklėjimas turi eiti moteriškų savybių dėsniais. Ypač svarbi pagalba kaime darbo apsunkintai motinai ir šeimininkei. Čia mergaitė patiria, kad ji yra reikalinga ir pradeda jaustis kaip būtina didelės visumos dalis. Mergaitės kasdien 7 valandas dirba ir kartu su ūkininke atlieka darbus namie, lauke, sodne ir tvartuose. Vasarą piūčio metu jos prižiūri vaikų darželius arba padeda NSV vaikų darželiuose. Be to jos dar dedasi prie politinių paskaitų stovykloje, kūno kultūros ir namų ūkio lavinimo.

Reicho kultūros kamera

1933 metais buvo įsteigta Reicho kultūros kamera kaip visų Vokietijos kultūros darbininkų profesinė organizacija. Ji susideda iš septynių atskirų kamerų: spausdinių, radijo, spaudos, teatro, muzikos, meno ir filmos. Visos kameros yra viešosios teisės organizacijos. Reicho kultūros kameros pirmininkas yra Dr. Goebbels, Reicho kultūros ir propagandos ministeris. Jis skiria visų kamerų pirmininkus. Visi kultūros darbininkai privalo būti jų nariais, t.y. kas nori veikti kultūros srityje, turi būti kurios nors kameros nariu, kuri jo veiklai atitinka. Kurie nėra tinkami ir pakankamai ištikimi, tie nepriimami arba, jei jie jau buvo nariais, išmetami ir nebegali daugiau užsiimti savo profesija. Reicho kultūros ir atskirų jos kamerų uždavinys – vokiečių kultūrą, tinkamą tautai ir valstybei ugdyti, ūkinius ir socialinius kultūros reikalus tvarkyti ir tarpininkauti tarp visų srovių ir joms priklausančių grupių.

1935 metais buvo įsteigtas Reicho kultūros senatas kaip vokiečių kultūros gyvenimo teisingumo atstovybė. Jis susideda iš žymių asmenybių, kurias skiria Reicho kultūros kameros pirmininkas.

Vaizduojamasis menas

Išsteigtoji pagal Reicho kultūros kameros 1933 metų rugsėjo 22 dienos įstatymą vaizduojamojo meno kamera yra viešosios teisės organizacija. Kaip profesinė organizacija ji apima visus vokiečių to meno dailininkus, lygiai kaip ir meno leidyklas, meno ir senienų prekybą. Jos uždavinys – tvarkyti kultūros srities ūkinius ir socialinius reikalus. Meno prieauglio plėtimą ir ugdymą valstybė rūpina akademijose, meno mokyklose, meno pramonės ir amatų mokyklose ir panašiose įstaigose, kurių tradicijos siekia net XVII amžiaus galo.

Vokietija nustatė vaizduojamam menui didelius tikslus. Vyriausiasis sostinės statybos inspektorius ir vyriausioji vaizduojamo meno įstaiga (prie Fiurerio įgaliojimo prižiūrėti visam NSDAP dvasiškam auklėjimui ir mokymui) sprendžia naujas vaizduojamo meno kurybos formas. Taip atsiranda Nūrnberge, Mūnchene, Berlyne ir kitur valstybės ir partijos didžiuliai pastatai, išryškindami tautos bendruomenę ir dabarties jos dydį. Kasmet daromos didelės vokiečių meno parodos, lygiai kaip ir meno amato parodos Mūnchene (vokiečių meno namuose) duoda kurybos vaizdą visose srityse. Parodos miestuose ir apygardose parodo vokiečių tautos meną savo geriausiais kūriniais. Ir vokiečių meno sąjungos taip pat veikia ta kryptimi.

Muziejai

Muziejai yra svarbi vokiečių tautos mokymo ir auklėjimo įstaiga. Jie susideda iš meno rinkinių (kaip pvz. paveikslų galerija, vario raižinių kabinetas, skulptūros rinkiniai, pramonės meno muziejai) ir iš mokslo rinkinių (muziejai – vokiečių tautos mokslo, tautų mokslo, gamtos mokslo, priešistorijos ir kultūros rinkiniai, karo muziejai, pinigų kabinetai ir t.t.).

Muziejų kilmė siekia viduramžių bažnyčių turtų, kunigaikščių išdinių ir „meno ir stebūklų kamerų“ iš Renaissanceo laikų. Iš pilių galerijų išėjo dabartinės paveikslų galerijos. Laikotarpyje XIX amžiaus muziejų skaičius žymiai padidėjo. Dabar Didžioji Vokietija turi keliolika šimtų meno rinkinių, kurie daugiausia yra valstybės ar valsčių nuosavybė. Pasaulio garsenybės tarp kitų yra Berlyno ir Vienos muziejai, Pinakotekas –

senasis paveikslų rinkinys, nacionalinis vokiečių muziejus Mūnchene, paveikslų galerija, porcelano rinkinys ir žalieji skliautai Dresdene, lengvųjų pastatų meno institutas Frankfurte/M., meno halė Hamburge, paveikslų galerija Kasselyje ir Vallraf-Richartzo muziejus Kōlne. Prie meno ir mokslo rūšies rinkinių priklauso ir dabartiniai tėvynės muziejai vokiečių praeičiai ir kultūrai tyrinėti. Jų reikšmė nuolat kyla.

Muzika

Muzika Vokietijoje per šimtmečius pasiekė tokios meno galybės, kuri verčia valstybę ją plačiai globoti. Geras menas jau nuo senų laikų buvo reikalingas globos. Jeigu pirmiau vokiečių kunigaikščiai leisdavo stambias sumas kapelai išlaikyti ir jų priešakyje statydavo garsius muzikus (Bachas, Hendelis, Haidnas, Mocartas ir daugelis kitų kompozitorų), tai šiandien valstybė ir miestai duoda lėšų, pvz. 135 dideliems profesiniams simfonijos orkestrams. Reichas taip pat auklėja gabius muzikus, remia jaunos muzikus, globoja privačią muziką mėgėjų orkestruose ir choruose.

Platus tų uždavinių pobūdis reikalingas politinės vadovybės iš centrinės vietos. Jie pavesti Reicho kultūros ir propagandos ministerijos muzikos skyriui. Čia svarstomi didieji meno klausimai iš muzikos gyvenimo ir prižiūrimi svarbių muzikinių kultūros įstaigų reikalai. Sąmoningai neleidžiama bet kaip varžyti menišką kūrybos.

Per visą vokiečių muzikos gyvenimą pereina kasmet Dūsseldorfe keliamos muzikos šventės. Tuomet čia pasirodo geriausios naujos jėgos dideliuose simfonijos, choro ir kameros koncertuose, lygiai kaip ir operos pastatymuose. Tuo pat laiku muzikos žinovai, auklėtojai, mėgėjų orkestrų ir chorų dirigentai, Hitlerio jaunimas ir nacionalsocialistų studentų sąjungos, muzikos referentai, lygiai kaip ir daugelis kitų muzikinių sąjungų daro suvažiavimus ir praneša apie savo darbo naujausius vaisius. Ta pačia proga skelbiamos nacionalinės muzikos premijos, kiekviena po 10.000 rm. geriausiems jauniems smuikininkams ir pianistams ir nacionalinės kompozitorių premijos, kiekviena po 10.000 rm. ir du kartus po 5000 rm. Nuo 1933 metų menininkai solistai, taip pat ir orkestrai neša savo meną ir į fabrikus, ir ten jie randa karščiausių draugų didiesiems menininkams. Karo metu kariuomenės koncertuose vokiečiai muzikai teikia kareiviams jų butuose vokiečių meną.

Teatras

Nacionalsocialistinė valstybė pastatė teatrą į kultūros gyvenimo centrą. Atskiras 1934 m. įstatymas tvarko visą teatro gyvenimą. Priešakyje jo stovi dramaturgas, kuris yra aukščiausia vieta visiems klausimams, sumanymams ir reikalavimams tvarkyti, surištiems su vokiečių scenos repertuaru. Jam pateikiami, prieš pradėdant sezoną, visų teatrų repertuarų projektai, kad viską peržiūrėjęs jis galėtų pataisyti, išlyginti ir žiūrėti, kad greta pripažinto klasinio dramatinio meno galėtų sau teisę įsigyti esami ir jauni dramaturgai, kurie dar kovoja dėl savo pripažinimo. Taip iš šio centro prasmingai tvarkomas repertuaras.

Nacionalsocializmas siekia gyvenime atitinkamo natūralinio teatro meno, kur artisto asmenybė centre stovi, bet ne palaidi technika arba kiti kokie neteatraliniai efektai.

Visi teatro artistai ir tarnautojai (viso 40.000) įeina į Reicho teatro kamerą, kurie, Vokietijai augant, sudaro Reicho kultūros kameros grupę.

Valstybė duoda scenai didelės paramos, kad ji galėtų menui visą geriausią duoti ir laikyti kainas tokias žemas, kad kiekvienas galėtų naudotis teatro menu. Darbininkų teatru rūpinasi nacionalsocialistų bendruomenė „Jéga per džiaugsmą“. Ji duoda progos kiekvienam vargšui lankytis ne tik savo organizacijos „liaudies teatrą“, bet tam tikrais uždalais vaidinimais ir kitus, neišskyrus ir valstybės teatro spektaklius.

Prieš karą Vokietijoje buvo 492 teatrai. Teatro mokslas daugelyje vokiečių universitetų įvestas kaip studijų šaka.

Filmų reikalai

Pagal paskutinį 1939 m. kovo 1 d. surašymą Vokietija turi iš viso 6123 kinas su 2.6 milijonų sėdimų vietų. Iš jų 82% yra atskirų asmenų nuosavybė, o likusi dalis bendrovių nuosavybė.

Paskutiniaisiais metais kinų lankymas smarkiai padidėjo.

Reicho kultūros kameros įstatymas ir nauji filmų įstatymai pripažino filmą kaip kultūros lobį, atitinkantį Reicho kultūros kameros įstatymo prasmę. Filmų gamyba dėlto išimta iš privataus verslo srities ir tapo viešo uždavinio reikalu.

Pagal Reicho kultūros kameros įstatymą visi filmos darbuotojai įeina į Reicho filmos kamerą. Kas priklauso prie kameros, tas gali dalyvauti filmų gamyboje. Filmos kūrybą dar papildo įvairūs Reicho kameros potvarkiai: dėl filmų teatro pastatymo, dėl įeinamų kainų tvarkymo, dėl kultūros filmos rūpesčio, dėl prieauglio klausimo sprendimo ir t.t.

Ypatingą dėmesį valstybė kreipia į filmą kaip auklėjimo priemonę. Šitas uždavinys pavestas „Reicho filmos ir vaizdo įstaigai“.

Skatinti filmų gamybai Reicho kultūros ir propagandos ministerio įsteigta „Nacionalinė filmos premija“, kuri kasmet gegužės 1 dieną duodama.

Laikraščių reikalai

Iki 1933 metų visi ėję Vokietijoje laikraščiai rodė to laiko politinį ir dvasinį tautos suskilimą. Paėmus valdžią, tuojau buvo imtasi dėti pagrindą naujai nacionalsocialistinės prasmės tvarkai. Ji įvyko šiais, greitai vienas po kito ėjusiais tarpais:

1933 metais kovo mėnesį buvo įsteigta Reicho kultūros ir propagandos ministerija, kuri sprendžia visus spaudos ir propagandos klausimus. Visi laikraščiai, valstybei priešingi, buvo uždaryti ir jų leidyklų turtai konfiskuoti;

1933 metais rugsėjo mėnesį, einant Reicho kultūros kameros įstatymu, buvo išleisti Reicho spaudos kameros nuostatai;

1933 metais spalio mėnesį išėjo leidžiamų spaudinių vadovybės įstatymas, kurie jų vedėjų veiklą pripažino viešu reikalu ir jų profesijai nustatė griežtą pastovią tvarką;

1933 metais lapkritį išėjo propagandos įstatymas, kuris visą reklamos reikalą, kaip laikraščių skelbimus, paveda valstybės priežiūrai;

1935 metais balandžio pagal Reicho spaudos kameros pirmininko potvarkį pašalinta laikraščių leidėjų slapyvardės. Potvarkis įsako, kad visi prie leidyklos priklausantieji asmenys turi būti Reicho vokiečių laikraščių leidėjų sąjungai žinomi, jog gali įrodyti savo arišką kilmę iki 1800 metų, kad kapitalistų bendrovės negali veikti kaip laikraščių leidėjai ir kad spausdinamų laikraščių turinį taip tvarkyti, kad jie

tikybės, profesijos ar intereso atžvilgiu nesirūpintų tam tikrų žmonių grupės reikalais.

1935 metais balandžio mėnesį Reicho spaudos kameros pirmininkas išleido naujus potvarkius nesveikai laikraščių konkurencijai pašalinti ir skandalinei spaudai panaikinti.

Nacionalsocialistų valstybėje laikraštis yra valstybės priemonė tautai šviesti ir jai vadovauti. Spaudai ypač tinka dėsni, kad atskirų asmenų laisvė priklauso nuo tautos laisvės. Tačiau visiškai neginama kritika, jei ji atsakinga yra.

1939 metais didžiausių vokiečių laikraščių ėjo:

Völkischer Beobachter	836.000
Berliner Morgenpost	443.000
Berliner Illustrierte Nachtausgabe	359.000

Vadovaujantieji vokiečių savaitraščiai: Das Reich, Das Schwarze Korps (SS) ir Arbeitertum (DAF).

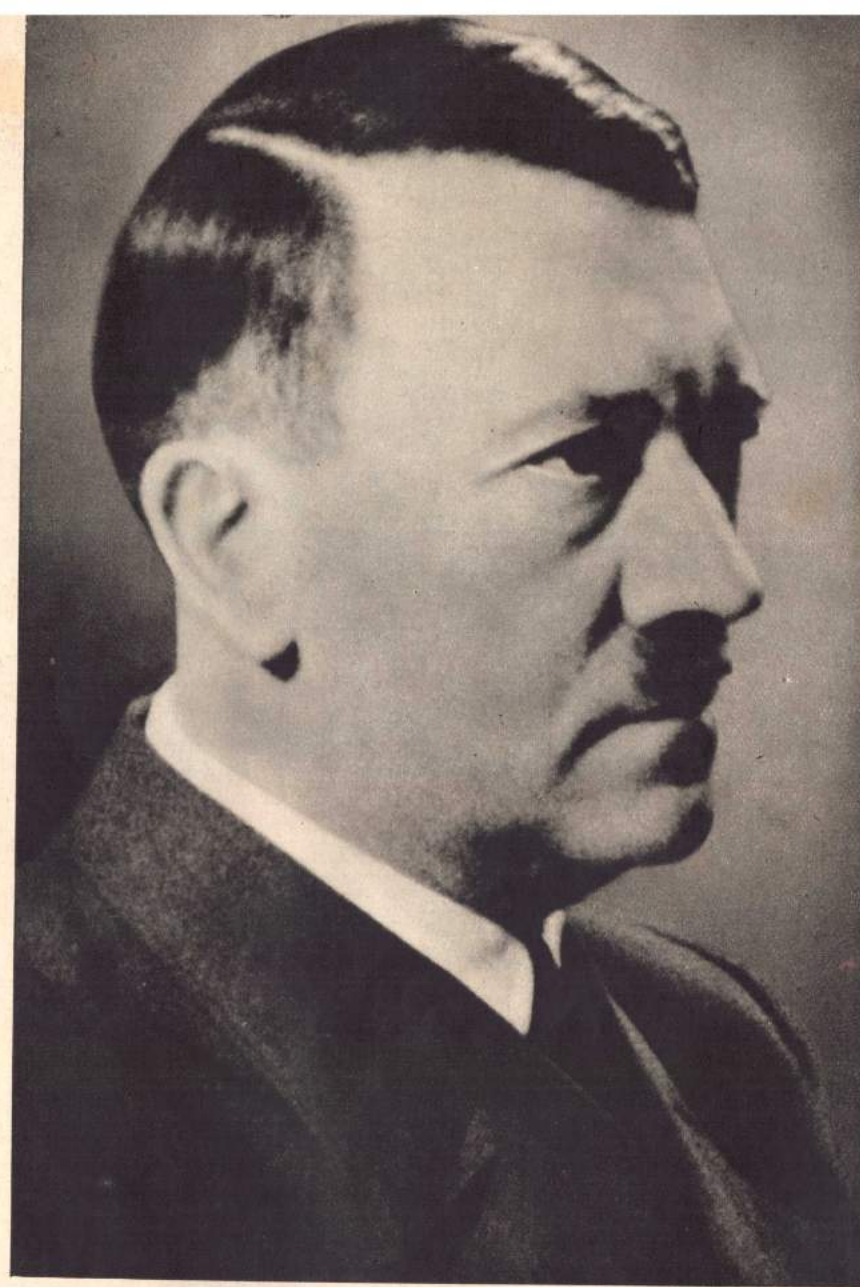
Radijas

Nacionalsocializmas priduda radijui didelės reikšmės kaip politinės propagandos ir kultūrinio auklėjimo priemonei ir nepaskutinę vietą jam skiria kaip priemonei, leidžiančiai tautai dalyvauti nacionalinėse šventėse ir politiniuose gyvenamo laiko įvykiuose. Dėl to valstybės vadovybė 1933 metais atkreipė ypatingą dėmesį radijui išvystyti.

Vokiečių radijas įeina į Reicho radijo bendrovę aprėžtos atsakomybės. Jo priešakyje stovi generalinis direktorius, kuris kartu yra ir „Reicho intendantas vokiečių radijo“. Atskiri siūstuvai veikia kaip Reicho radijo šakos, kur kiekvienas intendantas yra savo siūstovo atsakingas vadas. Radijo nuosavybės teisė priklauso Reichui. Reicho radijo bendrovė su savo siūstuvais priklauso nuo politinės Reicho kultūros ir propagandos ministerio vadovybės, kuriai atstovauja radijo skyrius.

Reicho paštas stato ir įrengia siūstuvus, jis ima iš radijo klausytojų ir radijo mokesčius (2 rm. mėnesiui).

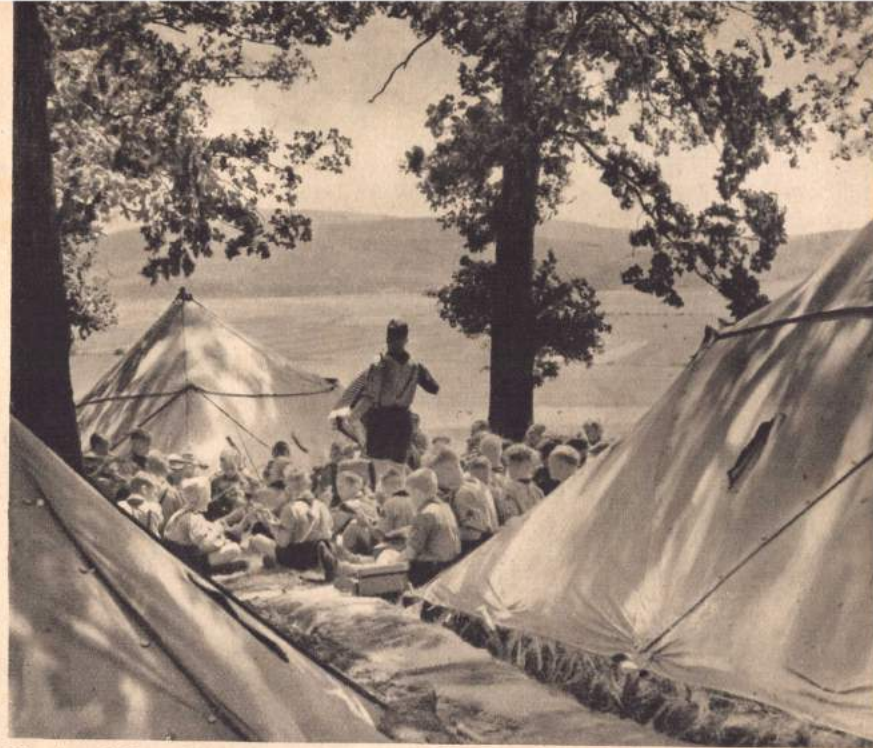
1940 metais lapkričio 1 dieną klausytojų skaičius Didžiojoje Vokietijoje (be Generalinės Gubernijos) siekė 15.6 milijonų. Tuo būdu Vokietija

Adolfas Hitleris.

Kalnai ir puikios pilys džiugina keleivio akį ir liudija pasakišką praeitį.

Pamėgęs keliauti Hitlerio jaunimas.

Atostogos Vokietijoje.

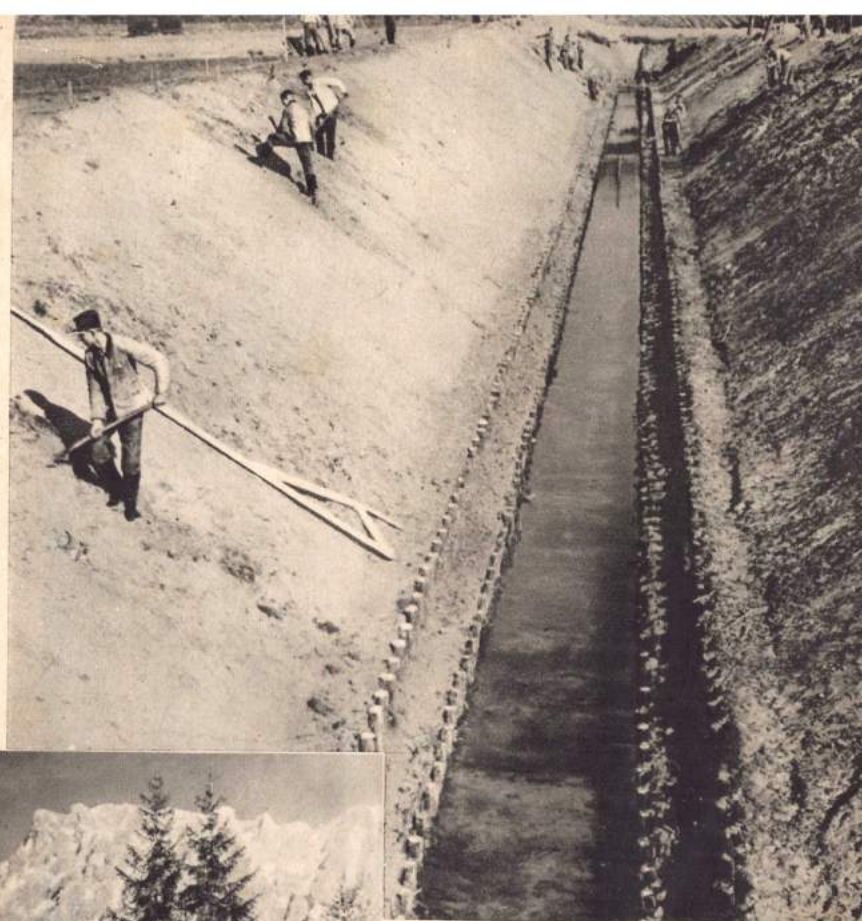

Būsimieji jūreiviai –
Hitlerio jūros jaunimas

Darbo tarnybos
mergaitės vairuoja
vilktuvą.

Moterų Reicho darbo tarnybos valgomasis kambarys.

Reicho darbo tarnybos vyrai prie
nusausinimo darbų.

Reicho darbo tarnybos stovykla Alpėse.

Būsimosios motinos prie kūdikio priežiūros.

Vaikų darželis.

Sveiki vaikai užtikrina laimingą ateitį.

Pagalba motinai ir vaikui.

Šviesiose švariose patalpose kiekvienas darbas virsta pramoga.

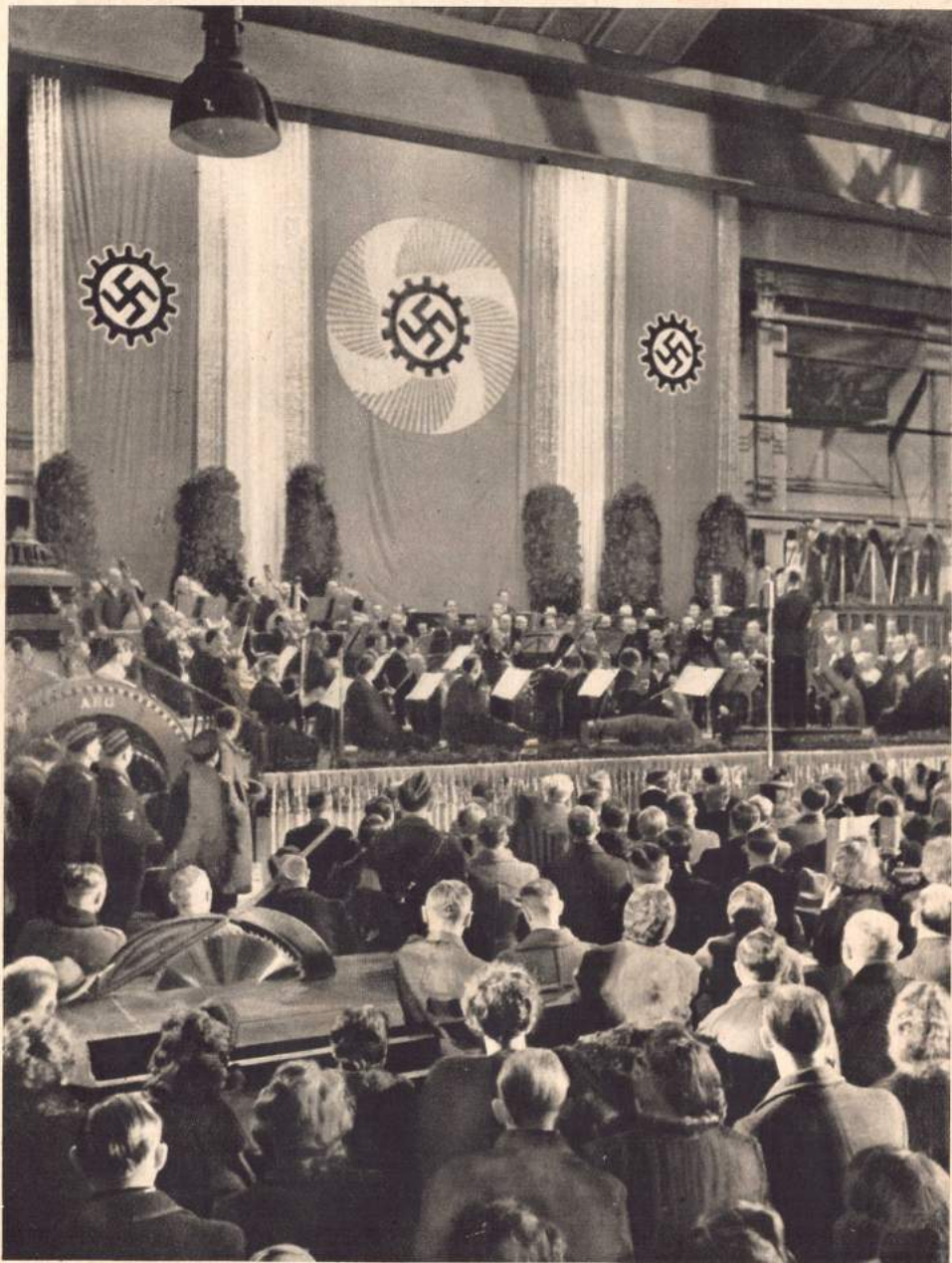
Moterų darbas elektros pramonės įmonėje.

Moderni įmonės kantina.

Darbininkų maudyklė pavyzdingoje įmonėje.

Koncertas įmonėje.

Darbininkų šeimų namai arti Berlyno.

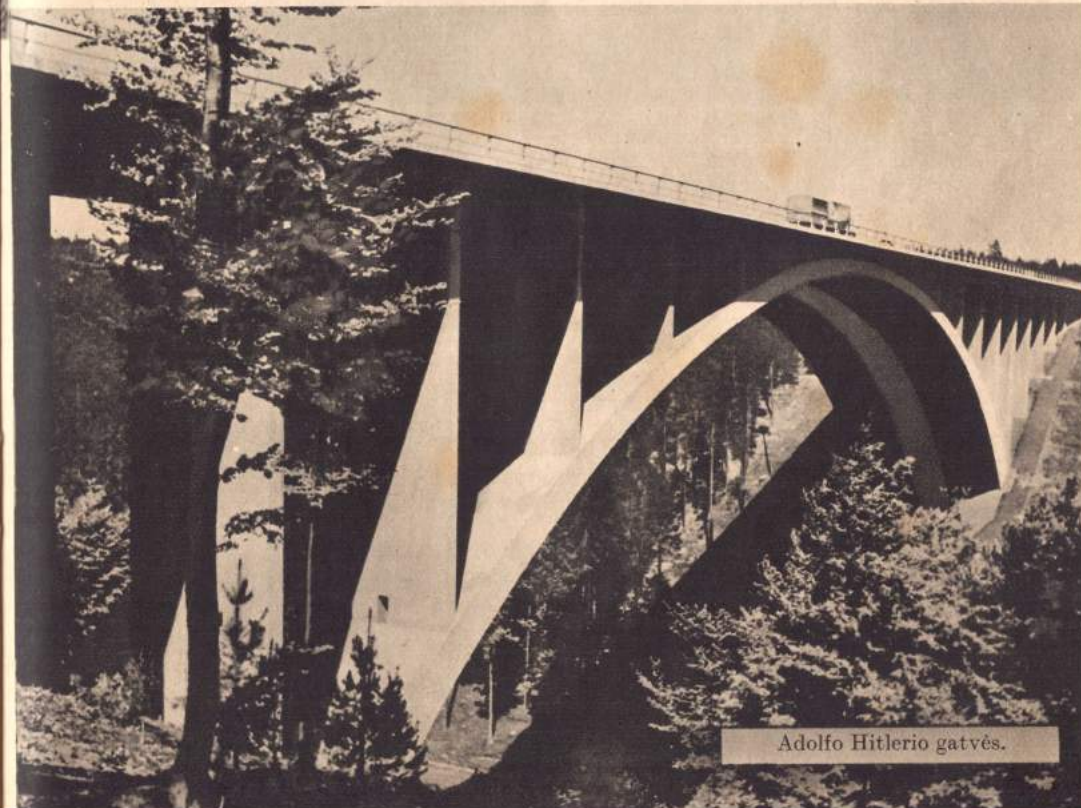
Naujai įkurtose darbininkų sodybose priauga sveika karta.

Piūties metu.

Reicho autostrada.

Adolfo Hitlerio gatvės.

Vokiečių kariuomenė užtikrina Europos ateitį.

stovi prieš Angliją, kuri 1939 metais sausio 1 dieną turėjo 8.9 milijonų klausytojų, pirmoje vietoje iš visų Europos radijo kraštų.

Paskutiniaisiais metais vokiečių radijo ūkis labai palankiai vystėsi. 1938/39 metais buvo 3.466.906 aparatai. Didžioji Vokietija dabar turi 49 radijo stotis.

Socialinis draudimas

Vokiečių socialinis draudimas susideda iš ligonių, nelaimingų atsitikimų, nedarbo ir rentos draudimo. Be to ruošiamą įvesti visų gyventojų bendrą senatvės draudimą.

1883 metais buvo įvestas ligonių draudimas. 4500 autonominių ligonių kasų buvo draudėjais (vietos, krašto, įmonės, sąjungos, kalnų pramonės ir jūros kasa). Draudžiami visi darbininkai ir tie tarnautojai, kurių metinės pajamos siekia ne daugiau kaip 3600 rm. Ligoninių kasos duoda laisvai pasirinkti gydytojus, gauti vaistus ir ligoninių paslaugas, ligos lėšas, savaitės pagalbą, šeimos pagalbą ir mirties pinigus. Iš pajamų, imamų pagal algos dydį, darbo davėjas sumoka vieną trečdalį ir draudžiamasis du trečdalius.

Nuo 1884 metų veikia draudimas nuo nelaimingų atsitikimų. Draudžia svarbiausia profesinės sąjungos, paskui Reichas, NSDAP ir valsčiai. Draudėjas privalo rūpintis ir apsaugojimu nuo nelaimingų atsitikimų. Privalo draustis visų įmonių darbininkai, kur įvyksta nelaimė, tarnautojai, padėjėjai, mokiniai, lygiai kaip ir kiti išvardinti įstatyme asmenys. Įstaigų veikla: ligonių priežiūra, jų aprūpinimas, renta arba ligonpinigiai, dienpinigiai, pašalpa profesinio nedarbingumo metu, mirties pinigai ir įpėdinių renta. Tos lėšos apdėjimo keliu surenkamos iš darbdavių.

Rentos draudimas apima tris šakas: darbininkų invalidų draudimą, tarnautojų draudimą ir kalnakasių draudimą (kilęs iš viduramžio kalnakasių draudimo). Privalo draustis visi darbininkai ir tie tarnautojai, kurie mėnesiui gauna ne daugiau kaip 600 rm.

Nuo 1939 metų sausio 1 dienos ir savarankiai amatininkai privalo draustis. Jiems leista savo nuožiūra pasirinkti tarnautojų arba privatų draudimą.

Vedybų paskola ir vaikų pašalpa

Vedyboms skatinti Reichas, prašant, nuo 1933 metų duoda sveikiems jaunavedžiams iki 1000 rm. paskolos be nuošimčių. Ji numatyta butui įrengti. Paskola gražinama kas mėnuo dalimis po 1% paimtos sumos. Kiekvienam kūdikiui gimus, viena ketvirtoji paskolos sumos atleidžiama. Iki 1940 metų gruodžio mėnesio buvo išskolinta iki 1025.77 milijonų rm. Nuo 1938 metų kaimo gyventojai gauna ypatingą įrengties paskolą ir jos priedą.

Šeimos su trimis ir daugiau vaikų gauna be to einamų pašalpų, jei jų metinės pajamos siekia nedaugiau kaip 8000 rm. Vaikų pašalpos negražinamos. Mėnesiui mokama po 10 rm. už trečią ir ketvirtą vaiką ir po 20 rm. už kiekvieną sekantį vaiką.

Nuo 1936 metų rugpiūčio iki 1940 metų gruodžio pabaigos einamos vaikų pašalpos išmokėta 1081.94 milijonai rm.

Nuo 1941 metų sausio 1 dienos vaikų pašalpa žymiai padidinta. Dėl to šelpiamųjų vaikų skaičius padidėjo mažiausia 5 milijonais, o metinės išlaidos – 600 milijonų rm.

Žiemos pagalba

Fiureriui įsakius, 1933 metais rudenį buvo įsteigta vokiečių tautai žiemos pagalba. Šalia kitų įstaigų ji, kovodama su badu ir šalčiu, turi vargingiems tautiečiams (bedarbiams, mažarenciams, šelpiamiesiems ir t.t.) duoti papildomą pagalbą. Žiemos pagalba yra vokiečių tautinės bendruomenės reiškinys. Laisvos valios pagrįsta ji turi auklėti aukojimo džiaugsmą.

Lėšos renkamos įvairiai: laisva valia atskaitant iš algos ir atlyginimo, renkant pinigus ir daiktus, parduodant žiemos loterijos bilietus ir ženklelius. Ypatingos reikšmės turi rinkliavai vadinami vienavalgiai šventadieniai. Tuomet visi vokiečiai namie ar restoranuose tevalgo paprastus, viename puode išvirtus pietus. Taip sutaupyta lėšas jie aukoja žiemos pagalbai.

Surinktosios lėšos išdalinamos paaukotais daiktais, maisto dalykais, anglimis, rūbais ir t.t. arba bonomis.

Žiemos pagalbos rezultatų negalima sulyginti nei su vienu iš anksčiau buvusių steiginių.

1933/34 metais žiemą suaukota suma siekė 358.136.041 rm., 1939/40 metais – 680.717.428 rm.

Pagalbos organizacija „Motina ir vaikas“

1934 metais nacionalsocialistų tautos gerovės sąjunga (NSV) įsteigė „Motinos ir vaiko“ organizaciją. Jos uždavinys – aprūpinti visas sveikas, pašalpos reikalingas šeimas, ypač motinas ir vaikus. Atskirose pagalbos vietose, kurių yra visuose valsčiuose, duodama šeimoms pagalba pinigais, darbu ir butu; motinos ir slaugytojos nemokamai siunčiamos į poilsio vietas ar preiglaudose namus; vaikai slaugomi prakartyse ir prieglaudose arba siunčiami iš miestų į kaimus; su kūdikių mirtingumu kovojama, lavinant motinas ir teikiant joms praktiškų visokios rūšies pagalbos priemonių. Dėl to iš 7.7% 1935 metų buvusio mirtingumo 1939 metais jis nukrito iki 6.0%.

Nuo 1935–1940 metų organizacija „Motina ir vaikas“ gavo iš žiemos pagalbos 660 milijonų rm.

Butų ir sodybų reikalai

1939 metų pradžioje Reiche (Altreiche) buvo 18.1 milijonų butų. Iš jų 8.6 milijonų (48%) buvo „mažesni butai“ – nuo 1–3 patalpų, skaitant su virtuve. Iš 18.1 milijonų butų 13.4 milijonai (74%) buvo pastatyti prieš pasaulinį karą ir 4.7 milijonų (26%) tam karui pasibaigus. 1938 metais buvo pastatyta apie 306.000 butų, įdėjus jų statybon apie 2 milijardus markių.

Prieš karą butų statyba buvo rankose privačių statytojų ir rangovų. Šiandien, ypač miestuose daug namų stato butų rangovai, bendrovės ir įstaigos.

Nacionalsocialistinė valstybė leidžia stambias sumas butų ir sodybų statybai trejopu būdu:

1. Nauji vokiečių ūkininkai (kaimo naujakuriai) ir kaimo darbininkų butų statyba.

2. Sklypininkų statyba. Tai naujakuriai, gavę sklypus, kurie mažai pasiturintiems tautiečiams, vedant ūkį sklype, turi padėti jiems pragyventi.
3. Vadinamų „liaudies butų“ statyba. Tai – paprastai įrengti butai vieno aukšto namuose su mažomis nuomomis.

Nežiūrint šitų skatinamų priemonių, Reichas duoda, žiūrint aplinkybių, be palankių draudimo mokesčių, dar ir paskolos be nušimčių arba su mažais nušimčiais.

Paskutiniaisiais metais vokiečių butų statyba vis daugiau užima vietos darbininkų gyvenamuose rajonuose. Duoti darbininkams pakankamai didelius ir sveikus butus prieinamomis kainomis yra vienas iš svarbiausių vokiečių ūkio statybos ir butų statybos uždavinių.

Fiurerio įsakymas iš 1940 metų lapkričio 15 dienos ruošti butų statybai po karo turi pagrindinės reikšmės būsimai statybai. Jis laiko butų statybos klausimą Reicho uždaviniu. Jį vykdyti pavesta Dr. Ley kaip Reicho socialinės butų statybos komisarui. Naujų butų dydis ir įrengimas turi atitikti gausių šeimų reikalavimus, o mokesčiai ir nuomos turi būti prieinami plačių gyventojų sluoksnių pajamoms. Tam tikslui pasiekti numatyta duoti atitinkamų valstybės lėšų.

Ateisiančių metų butų ir sodybų statyba bus įtraukta į bendrą krašto santvarką, kuri siekia vokiečių erdvei duoti pilną prasmės tvarką ir naudą.

Ūkinė ir socialinė kuryba

Nuo praėjo šimtmečio pusės Vokietija daugiau virsta pramonės kraštu, nors ir žemės ūkio šiandien ji dar apščiai turi. Šiuo metu du penktadaliai vokiečių tautos gyvena iš pramonės ir amatų, vienas penktadalis – iš žemės ir miškų ūkio, nepilnas vienas šeštadalis – iš prekybos ir susisiekimo ir, pagaliai, apie vieną dešimtadalį iš viešos ir privačios tarnybos. Prie to dar reikia pridėti gyventojus be užsiėmimo, kaip rentininkai, pensininkai, asmenys gyvenantieji iš savo turto arba pašalpos, kurie sudaro 13% visų gyventojų, ir pagaliai dar 1.6 milijonų žmonių, daugiausia moterys, kurios gyvena iš patarnavimo.

Socialinė vokiečių tautos sudėtis tokia:

Daugiau kaip pusė gyventojų priklauso prie darbininkų sluoksnių. Valdininkai ir tarnautojai sudaro vieną penktąją dalį. Apytikriai kokia viena šeštoji vokiečių tautos dalis priklauso prie savarankių gyventojų.

Šita vokiečių tautos sudėtis laikotarpyje dešimčių metų taip pat pasikeitė. Šiandien žymu tokia tendencija: savarankių gyventojų sluoksnis mažėja, darbininkų sluoksnis atitinkamai didėja, nors labai pamaži. Užtat labiau auga toji dalis, prie kurios priklauso valdininkai ir tarnautojai. Paskutiniaisiais šešiais dešimtmečiais jų skaičius trigubai išaugo. Gamybos centralizacija, prekyba, kreditas, draudimas ir susisiekimas taip veikia tautos ūkį, kad valdžia vis daugiau veržiasi į privatų ūkį ir kad valstybės ūkis vis daugiau įgyja reikšmės, kas ir atsiliepia vokiečių tautos socialinės santvarkos perversmuose.

Sveikatos reikalai

Vokietijoje galima laisvai pasirinkti gydytoją, nes dėl to susidaro svarbi pasitikėjimo sąlyga tarp gydytojo ir ligonio. Vokiečių gydytojai tegali praktikuoti tik gavę valdžios leidimą. Savo mokslą jie eina universitete, medicinos fakultete ir universiteto klinikose. Jie įeina į luomo organizaciją – Reicho gydytojų kamerą, kuri apima visus gydytojus (apie 60.000) ir kuri, reikalui esant, savo nuožiūra gali tvarkyti jų darbą.

Paskutiniaisiais metais vokiečių organizacijos sveikatos reikalams buvo suvienytos ir atiduotos Reicho sveikatos vado žinion. Sveikatos apsauga, kaip daugumoje kraštų, yra valstybės reikalas – jos vadovybė dėl to pavesta partijai. Vyriausias abiejų instancijų leiteris yra Reicho sveikatos vadas – vieną kartą kaip valstybės sekretorius vidaus reikalų ministerijoje, antrą kartą kaip NSDAP vyriausios tautos sveikatos įstaigos leiteris.

Sveikatos apsauga

Valstybės organų uždavinys – saugoti tautos sveikatą ir laiku imtis priemonių prieš ligas, ypač užkrečiamąsias. Kiekviena vyriausybės tarnybos įstaiga turi atskirą skyrių (tautos sveikatos), kuris svarsto

visus viešos sveikatos apsaugos klausimus. Kokia didelė to skyrtaus reikšmė, matyti iš eilės jo svarbiausių uždavinių sričių: sveikatos policija, vaistinių reikalai, ligoninių reikalai, paveldėjimo ir rasės apsauga, gydyklos, kova su epidemijomis, geriamo vandens aprūpinimas ir sutrų pašalinimas, maisto higiena, mokslo institutai ir įstaigos, akušierių reikalai, kūdikių ir mažų vaikų maitinimas ir globa, kūno kultūra, gydymo klausimai dėl sporto ir kūno mankštos, medicinos statistika ir lavonų ir laidotuvių reikalai.

Plačiai ir gerai pastatyta registracija laiduoja, kad užkrečiamosios ligos bus laiku sužinotos ir jų plitimas sustabdytas.

Ligoninių, sanatorių ir gydyklų skaičius 1938 metais siekė 5000 su 800.000 lovų. Be to dar yra įstaigų einamai gyventojų sveikatai saugoti, pvz. kūdikių globojimas, patarimas motinoms, džiovininkų globojimas. Be to kiekvienas didesnis miestas mažiausia turi vieną polikliniką, kuri nemokamai gydo.

Vokiečių socialinis draudimas duoda pavargusiam žmogui progą, reikalui esant, dykai naudotis gydytoju arba klinika. Socialinis draudimas be to užtikrina nemokamą gydymą kurortuose ir vasarvietėse.

Sveikatos vadovybė

Sveikatos vadovybė turi uždavinio išpėjimomis priemonėmis neleisti susirgimų. Tam tikslui yra šios priemonės: aiškinimas žodžiu ir raštu, patarimas jaunuomenei renkant profesiją, gydytojų pagalba įmonėse, gydytojų kontrolė profesinio mokslo metu, Röntgeno švietimas ne tik jaunuolių iš Hitlerio jaunimo, bet ir dirbančiųjų įmonėse, maitinimas pagal naujausius mokslo duomenis ir, pagalios, priežiūra ir patartis liuosam laikui ir atostogoms praleisti. Be to sveikatos vadovybė turi tikslo gausių šeimų motinas kartas po karto siųsti į poilsio namus. Gydytojais paruošia tam reikalui medžiagą. Vienas iš įdomiausių gydytojų uždavinių – tai įmonės gydytojo darbas. Nuolat susitikdamas su darbininkais, gydytojas turi progos susipažinti su kiekvieno kūno sudėtimi. Jis gali dėl to kiekvieną ligos atmainą greitai pastebėti. Grėšiančios profesinės žalos, kiek galint, vengiamos duodant geresnes darbo sąlygas. Darbo jėgos, vienašališkai apsunkinamos, užsiima atitinkamu sportu. Per organizaciją

„Jėga per džiaugsmą“ gali turėti poilsio atostogose. Bendradarbiaujant įmonių gydytojams, šiandien daugelis Vokietijos įmonių jau turi savo mokyklas ir sporto aikštes.

Visiems tiems uždaviniams įvykdyti 1935 metais Fiureris įvedė NSDAP vyriausią įstaigą tautos sveikatai. Nuo jos priklauso gydytojų darbas įvairiose partijos organizacijose, kaip SS, SA, HJ ir NSV.

Vokiečių darbo frontas

Vokiečių darbo frontas (DAF) yra visų dirbančiųjų vokiečių organizacija. Jis įsteigtas 1935 metais. Jo priešakyje stovi NSDAP Reicho organizacijos leiteris Dr. Ley. Bendras fronto narių skaičius (darbininkai, tarnautojai, rangovai, amatininkai ir prekybininkai) siekia beveik 25 milijonus. Išvien eidamas su partija, vokiečių darbo frontas vykdo nacional-socialistinę programą dėl klasių kovos pašalinimo, luomo išdidumo panaikinimo ir antagonizmo tarp darbininkų ir darbo davėjų nugalėjimo. Jo tikslas – sudaryti visų vokiečių tikrą tautos ir darbo bendruomenę.

Prie vokiečių darbo fronto uždavinių priklauso: darbo taikos laidavimas, visų darbo dalyvių išlyginimas pagal nacionalsocialistų dėsnius, sprendimas klausimų, frontui numatytų pagal 1934 metų sausio 20 dienos įstatymą nacionaliniam darbui tvarkyti, be to rūpestis profesiniu mokslu ir atskirais organizacijos „Jėga per džiaugsmą“ uždaviniais liuoslaikiui praleisti.

Keliolika mokslo įstaigų kuria dėsnius praktiškam darbo atlikimui. Jos taip pat ruošia įstatymus ir kitas valstybei reikalingas priemones. Atskirai paminėtina:

Darbo mokslo instituto uždavinys – socialinės, ūkinės, kultūrinės rūšies klausimus moksliskai apdirbti. Jis turi didžiausią darbo mokslo biblioteką (apie 400.000 tomų).

Profesinio auklėjimo ir įmonių vadovybės įstaiga taip pat veikia pagal mokslo nustatytus dėsnius, naudodamasi ilgų metų patyrimais iš srities darbo išradimo, profesinių palinkimų, darbo metodų pravedimo, darbininkų praeauglio paruošimo, reikiamo profesinio auklėjimo ir organinio įmonės tvarkymo, lygiai kaip ir planingo profesinio auklėjimo.

Kitos mokslo įstaigos yra dar šios: tautos sveikatos įstaiga, socialinės atsakomybės įstaiga, darbo grupė ir mokymo stovykla, taip pat ir technikos mokslo įstaiga.

Be jų dar paminėtina: socialinė įstaiga, jaunuomenės įstaiga, moterų įstaiga ir specialios darbo įstaigos: „Maistas ir skonis“, „Tekstilis“, „Aparatas ir oda“, „Statyba“, „Miškas ir malkos“, „Geležis ir metalas“, „Chemija“, „Spauda ir popieris“, „Energija“, „Susisiekimas ir valdyba“, „Kalnų pramonė“, „Akmenys ir žemė“, „Bankai ir draudimai“, „Laisvos profesijos“, „Vokiečių prekyba“ ir „Vokiečių amatas“. Šios įstaigos beveik visos atitinka tam tikras pramonės srities ūkines grupes.

Duoti nariams teisės patarimus ir duoti jiems teisės apsaugą sudaryta įstaiga patarimams duoti.

Kiek vokiečių darbo frontas padeda didelius socialinius ir politinius klausimus spręsti, matyti iš šių pavyzdžių:

1940 metais vasario 15 dieną Fiureris pavedė darbo fronto leiteriui paruošti platų didelį įstatymo projektą vokiečių tautos senatvei ap rūpinti, jį patikrinti ir galutinai suredaguoti.

Apie 1940 metų galą Fiureris paskyrė darbo fronto leiterį Dr. Ley Reicho komisaru butų statybai vykdyti. Per 10 metų turi būti pastatyta 6.5 milijonų butų, taikant jiems dabartinius technikos patyrimus. Čia priklauso namų statyba vietinėms partijos grupėms, neskiriant visų dalinių ir prisidėjusių prie jų sąjungų, kaip darbo frontas, Hitlerio jaunimas ir k. Čia turi reikšmės ir kultūra ir turi būti atsižūrėta į organizacijos „Jėga per džiaugsmą“ uždavinius.

Tolesnis didelis uždavinys – tai sveikatos klausimas. Bendruomenės namuose įrengtos sveikatos stotys, kaip pvz. seserų stotys, Röntgeno laboratorijos, dantų gydymo pasitarimo kambariai ir panašiai. Tarp kito ko įsteigti Röntgeno nušvietimai turi tikslo jaunuomenei padėti išsirinkti sau profesiją ir žmonių gyvenimą prailginti. Tos įstaigos tvarko atostogų ir kitus klausimus.

Profesinis auklėjimas ateityje turi apimti visą tautą, taigi ir suaugusius. Sunkiausias uždavinys – sudaryti Reiche atlyginimo tvarką. Ją tenka dar visokeriopai svarstyti, pakol ji, kaip karūna, apvainikuos socialistinį teisingumą.

„Jėga per džiaugsmą“

Nacionalsocialistų organizacija „Jėga per džiaugsmą“ (KdF) yra vokiečių darbo fronto kurinys. Ji įsteigta 1935 metais. Jos uždavinys – leisti darbo žmones dalyvauti gyvenimo kultūrinėse vertybėse ir džiaugsmuose ir suteikti jiems naujos jėgos teigiamai bendruomenei veikti. Tam uždaviniui spręsti yra daugiau įstaigų. Svarbiausia šios pažymėtinos:

„Šventvakario įstaiga“ organizuoja lankyti teatrus, koncertus, operas, meno parodas ir t.t., remia kilnojamus teatrus, steigia fabriku parodas ir įmonių koncertus ir remia vokiečių papročius. 1934 metais kultūrinių pastatymų skaičius siekė 2100 su 9.100.000 dalyvių. 1938 metais jų buvo 144.434 su 54.568.464 dalyviais.

„Kelionių, keliavimo ir atostogų“ įstaiga duoda darbo žmonėms progos su mažomis lėšomis atostogų metu keliauti. Kasmet daug keliaujama po Vokietiją. Iki 1938 metų visas kelionių skaičius siekė apie 100.000 su 11.000.000 dalyvių. Rūgeno saloje statomos didelės pajūrio maudyklės.

„Sporto“ įstaiga turi uždavinio įmonių darbininkams ir tarnautojams duoti progos kūno mankšta išlaikyti sveikatą ir stiprybę iki senatvės.

„Vokiečių tautos švietimo“ įstaiga duoda darbo žmonėms plačios galimybės toliau mokytis. Daugiau kaip 400 švietimo vietose laikomos paskaitos ir kursai iš įvairiausių mokslo sričių, kaip rasių mokslas, istorija, valstybės ir ūkio mokslas, menas, technika, svetimos kalbos ir panašiai. Tos įstaigos reikalas – taip pat rengti rašytojų veikalų skaitymus, steigti ir rūpintis įmonių knygynėliais, lygiai kaip ir kultūros filmomis. Šalia to ruošiami darbo kursai – muzikos, fotografijos, šachmatų, tapybos, paišybos, skulptūros ir panašūs mėgėjų užsiėmimai.

„Darbo grožio“ įstaiga rūpinasi sveikomis ir gražiomis darbo vietomis, savybės namais, patalpomis valgyti, praustis, taisyti, miegoti ir p. Siekiama, kiek galint, pašalinti fabriku sklypuose baurius kiemus, jų šiukšlynus ir steigti žalumynus, sporto aikštes ir panašius dalykus. Vaduodamosi obalsiu „kaimo grožis“, įstaiga rūpinasi kaime pagražinti darbininkų gyvenamus namus, kelius ir aikštes.

Sportas

Kūno mankšta ir sportas randa Vokietijoje ypatingo dėmesio. Vyriausybė duoda daug lėšų jiems išlaikyti. Organizacijos atžvilgiu vokiečių sportas įeina į Reicho nacionalsocialistų kūno mankštos sąjungą (NSRL). Prie jos priklauso daugiau kaip 50.000 draugijų su 6.000.000 narių. 1938 metais jos globoje buvo 150.000 laisvų organizacijų – kaip gimnastikos, lengvosios atletikos, futbolo, krepšinio, teniso, irklavimo, buriavimo, žiemos sporto ir t.t. Nuo to laiko tas skaičius žymiai padidėjo. Apie 20.000.000 vokiečių akuračiai užsiima sportu. Labiau mėgstamos Vokietijoje šios sporto rūšys – gimnastika, futbolas, plaukiojimas, tinklinis ir lengvoji atletika. Moterų tarpe mėgstama gimnastika.

1936 metais Vokietijos sporto laimėjimai ypatingai vaizdžiai pasireiškė Berlyne olimpiadoje. Ji laimėjo vasaros žaidimuose 33 aukso, 26 sidabro ir 30 bronzos medalius, žiemos žaidimuose – 3 aukso ir 3 sidabro medalius.

Atlyginimo politika

Panaikinus darbininkų profesines ir darbdavių sąjungas, 1933 metais visose Reicho dalyse buvo įvesti darbo įgaliotiniai, kurie, laikydamiesi nustatytų tarifų, o ypatingais atsitikimais vaduodamiesi potvarkiais, paremtais įstatymu iš 1938 metų birželio 25 dienos dėl algų sudarymo, įgalioti nustatyti aukščiausias atlyginimo ribas. Tuo būdu valstybė atlyginimo klausimą tvirtai paėmė į savo rankas. Valstybė deda pastangas ne schematiškai suvienodinti atlyginimą, bet plačiai leidžia buvusiems praeityje tarifų įvairumams tinkamai derintis su rajoninėmis ir profesinėmis gradacijomis. Valstybė įsikiša tik ten, kur randa reikalą apsaugoti mažą atlyginimą, pašalina neteisėtumus ir pasipriešina ten, kur pastebi besaikius atlyginimus dėl susidėjusių įmonėse konjunktūrinių aplinkybių.

Mokesčių politika

Paskutiniaisiais metais Reicho vyriausybė sutvarkė mokesčius naujais pagrindais. Beveik visi kraštų mokesčiai pašalinti ir paversti Reicho mo-

kesčiais. Pramonės mokesčiai nuo 1937 metų balandžio 1 dienos ir žemės mokesčiai nuo 1938 metų balandžio 1 dienos visoje Vokietijoje tvarkomi vienodais pagrindais. Šiandien Reichas turi didžiausią galią visiems mokesčiams ne tik teisingai jiems paskirstyti, bet ir jais naudojasi kaip priemone ūkinei, socialinei, politinei gyventojų pažangai kelti.

Iš pamatų ūkio mokesčius išlyginusi, Reicho vyriausybė susilaukė gerų rezultatų. Taip, krizės kovos metais (nuo 1933–1935 metų) daugelis gamybą trukdančių mokesčių buvo pašalinta; taip pat susilaukė didelio paraginimo laikinai mokesčių mokėjimo palengvinimas ir mokesčių liūdjimo išdavimas, dėl ko namai ir butai galėjo būti atnaujinti, o gamyba vėl našiai dirbti.

Svarbiausi dabartinės mokesčių politikos pagrindai:

- 1 žemės ūkio kėlimas, atleidžiant mažąsias pajamas nuo mokesčių;
- 2 santuokos ir gausių šeimų skatinimas, tvarkant socialinę pajamų gradaciją, turto ir piliečio mokesčius;
- 3 butų ir sodybų statybos kėlimas, atleidžiant juos nuo mokesčių;
- 4 motorizacijos kėlimas, paliuosuojant autovežimius nuo autosusisiekimo mokesčių;
- 5 kapitalo bendrovių varžymas, apdedant jas dideliais mokesčiais;
- 6 luksusinių prekių varžymas, apdedant mokesčiais tabaką, alų, svaiginamuosius gėralus, šampaną ir k.

Agrarinės politikos pagrindai

Nacionalsocialistų supratimu žemės ūkis yra tautos „kraujas ir maisto šaltinis“, tautos ūkio pagrindas. Vaduodamosi ta pažiūra, vyriausybė iš pat pradžios stengėsi ūkininkus sutvirtinti. 1933 metų rugsėjo 29 dienos ūkių paveldėjimo įstatymas užtikrino tą sutvirtinimą.

Rentabilumą laidavo 1933 metų liepos 14 dienos Reicho maitinimo įstatymas, kuris normuoja rinką. Pagal jį visi ūkininkai, ūkio produktų perdirbinėtojai, taip pat ir prekybininkai yra sujungti į vieną didelę maitinimo sąjungą. Reicho maitinimo tvarka nustato tvirtas kainas

žemės ūkio produktams ir tvarko jų gamybą, pardavimą ir perdirbimą. Kainos produktams taip yra nustatytos, kad iš vienos pusės jos laiduoja ūkio rentabilumą, o iš antros pusės vartotojams jos prieinamos. Spekuliacija žemės ūkio gaminiais neįmanoma.

Žemės ūkio struktūra

Vokietija (Altreichas) turi virš 28.5 milijonų ha dirbamos žemės. Iš jos 67% tenka dirvoms ir 20% pievoms. 59% dirvų sėjamos javais (rugiais, kviečiais, miežiais, avižomis), 23% – šakniavaisiais (bulvėmis, burokais), 13% – pašarinėmis žolėmis, 5% – ankštiniais javais, vaistiniais augalais ir t.t.

Dydžio atžvilgiu daugiausia ūkininkų sodybos yra vidutinės. Skirstant ūkius pagal plotus, taip yra:

8.2% ūkių turi mažiau kaip 5 ha.

53.7% ūkių turi nuo 5–100 ha,

38.1% ūkių turi virš 100 ha.

Intensyvus ūkininkavimas

Vokietija turi aprėžtą naudingų dirvų plotą, dėl to ji verčiama labai intensyviai dirbti žemę. Kai kituose kraštuose, pvz. Jungtinėse Amerikos Valstybėse, žemės ūkyje stengiamasi, kiek galint, labiau išnaudoti kiekvieną darbo jėgą (nežiūrint dirbamos dirvos ploto), tai Vokietijoje svarbiausias principas – pasiekti, kiek galint, didesnio kiekvienos dirvos našumo (nežiūrint sunaudotos darbo jėgos). Šiuo pagrindu nuolat didėja intensyvusis ūkis – dirvos, sodnai, ir mažėja pievos, nedirbami plotai. Pačiose dirvose didėja intensyviųjų augalų sodinimas, svarbiausia kauptiamųjų daržovių (bulvės, cukriniai runkeliai), taip pat ir kitos daržovės.

Ypač padidėjo pramonės augalų sėjimas, kaip linai, kanapės, prieskonių augalai ir vaistiniai augalai.

Išvystyta gyvulininkystė

Antroji intensyvaus ūkininkavimo žymė yra vokiečių žemės ūkio aukšta gyvulininkystė. Pagal pastarąjį 1939 metų gruodžio mėnesio gyvulių

surašymą Altreiche buvo nemažiau kaip 20 milijonų raguočių, 25 milijonai kiaulių, 7 milijonai avių ir ožkų, 97 milijonai naminių paukščių ir 3.4 milijonai arklių (1938 m). Gyvulių skaičius, kuris tenka kiekvienam gyventojų šimtui, ir gaunamų iš jų produktų kiekis, kaip tai mėsos, pieno, sviesto, kiaušinių ir t.t., yra ypatingai didelis. Juo įdomiau, kad šitas gyvulių skaičius išsimaitina pačių ūkių pagamintu pašaru.

Žemės ūkių našumas

Žemės ūkio pelningumas žymiai padidėjo ypač pastaraisiais metais, kuomet buvo suintensyvinata produkcija ir prarastas vadinamasis „našumo lenktyniavimas“. Per paskutinius šešerius metus vidutiniškai gauta iš kiekvieno ha: rugių – 17.6 dvigubų centnerių, kviečių – 23.0 dvigubi centneriai, miežių – 21.7 dvigubų centnerių, avižų – 20.5 dvigubų centnerių, bulvių – 166 dvigubi centneriai ir cukrinių runkelių – 304 dvigubi centneriai. Atitinkamai padidėjo ir apsirūpinimas maisto produktais.

Miškų ūkis

Nuo 1937 metų Vokietijoje (Altreiche imtinai ir Saarlande) miško plotas siekė 12.9 milijonų hektarų. Daugiau kaip ketvirtadalis (27.5%) viso krašto yra apaugęs miškais. Iš jų 9.7 milijonus hektarų sudaro spygliuočiai (iš kurių 5.5 milijonus hektarų sudaro pušynai ir 3.1 milijonus hektarų eglynai), likusis miškas yra apaugęs lapuočiais (daugiausia buko ir ąžuolo medžiais). Įskaitant sritis - Ostmarko, Sudetijos, Protektorato – Bohemijos ir Moravijos ir Vokietijai atitekusias Lenkijos sritis, Vokietijos miškų plotas susidaro iš viso iš 22.0 milijonų hektarų. Nacional-socialistų valstybė kreipia didelį dėmesį į miškų ūkį. Yra įsteigta atskira miškų vadyba, kuriai vadovauja reichsmaršalas Hermann Goering. Ji deda pastangų išlaikyti ir padidinti miškų turtą. Ji prižiūri senąjį mišką ir miškais želdina nenaudingus plotus.

Nuo 1933 metų medžioklės vadyba rūpinasi išlaikyti ir pagerinti žvėrių skaičių. Valstybė yra paskyrusi griežtą medžioklės kontrolę.

Žuvininkystė

Nuo 1933 metų žvejybinių garlaivių skaičius buvo padidintas, taip pat ir jų naudojimas. Tokiu būdu smarkiai padidėjo pagautų žuvų kiekis.

1938 metais buvo pagauta jūros žuvų 718.000 tonų. Nors padidėjo pagautų žuvų kiekis vidaus vandenyse, vis dėlto jūros žuvų pareikalavimas nesumažėjo, ypač silkių ir geros rūšies žuvų. Gėluose vandenyse pagautamų žuvų kiekis siekia maždaug 80.000 tonų. Priešingai jūros žuvims, gėlųjų vandenų žuvų įvežimas neturi reikšmės.

Nuo 1909/13 – 1932 m. kiekvieno gyventojų vidutiniškai suvartojamas žuvis kiekis pakilo iš 8.6 iki 9.9 kilogramų ir nuo to laiko iki 1938 metų dar pakilo (33%) iki 13.2 kilogramų. Žuvininkystės tikslas yra pagauti didesnę žuvų kiekį ir pakelti jų sunaudojimą iki 1 milijono tonų metams. Ypatingos reikšmės turi pastaraisiais metais padidėjęs banginių gaudymas. Per vienerius metus pasisekė banginių aliejaus kiekį pakelti iš nulio iki 90.000 tonų.

Technika

Nuo senovės laikų, kai tik atsirado technika, Vokietija savo išradimais ir sugebėjimais technikos srityje priklauso prie vadovaujančių pasaulio kraštų. Atskirose srityse savo sugebėjimais vokiečiai užima be abejo pirmą vietą.

Moderniškos garo mašinos (Wilhelm Schmidt), kurios šiandien statomos Vokietijoje, siekia 150 atmosferų spaudimo ir 530 °C (986 °F). Iš vidinio degimo mašinų dizelmotorai (žibalo motorai), lygiai kaip ir otomotorai (benzino motorai) Vokietijoje labai išstobulinti ir plačiai žinomi. Šalia didelių įmonių varyklių su daug tūkstančių PS, šalia didėjančio naudojimo sunkvežimių ir geležinkelių žinomas lėktuvų konstruktorius Hugo Junkers išrado dėmesio vertą dizelmotorą lėktuvui. Sugebėjimai otomotorų gamyboje geriausia pasireiškia, naudojant juos žemės ir oro kelionėms. Visas lenktynių premijas Europos autolenktynėse 1938/39 metais laimėjo Daimler-Benz A-G arba Auto-Union A-G automobiliai. Oro susisiekime tenka paminėti: Focke-Wulf „Condor“ skridimą iš Berlyno į New Yorką per 25 valandas ir atgal per 20 valandų, 1938 metų Junkerso Ju 90 aukščio rekordą 9312 mtr. su 5000 klg. kroviniu, 1937 metų „Messerschmitto“ Me 109 greičio rekordą 110.9 klm. į valandą, 1939 metų Heinkelio He 112 U greičio rekordą 774.66 klm. į valandą. Nuotolio rekordą pasiekė Dornier Do 18 — iš Startbay (Anglijoje) iki Carabellas-Bahia (Bra-

zilijoje) — virš 8392 klm. Šitas rekordas buvo pasiektas Junkerso dizelmotoru. Ypatingos konstrukcijos yra vokiečių Fieseler-Storch lėktuvai, labai lėti, kuriems pakilti reikia labai mažo aerodromo, taip pat Focko malūnsparniai, kurie gali tiesiai į viršų pakilti ir tokiu pat būdu nusileisti, pasiekę 3350 mtr. aukščio. Kaip įnašą į oro susisiekimą, tenka paminėti bemotorį skraidymą, kuris davė didelio akstino motoriniam skridimui ir sportinei veiklai, kuria tikimasi pasiekti 8600 mtr. aukščio. Toliau Zeppelino statyba yra pagarsėjusi iš pasaulinės kelionės į Ameriką.

Reicho geležinkeliai savo svarbesniose linijose turi 650 tonų garvežių greitiesiems traukiniams, kurie išvysto 120 klm. į valandą ir yra didžiausios Europos garvežiai.

Vokietijoje pastatytosios vandens turbinos Kaplano ir Francis-Turbinen-Einheiten išvysto 60.000 PS ir daugiau. Yra pastatyta viena turbina 82.500 PS, kuri neseniai buvo į užjūrį pasiųsta. Skyrium volai turbina ir srovės gamintojui turi 10 mtr. ilgio ir 1000 mm. diametrą. Taip pat užsieniui pastatyta didžiausia skardos valcavimo mašina, kuri gali išvalcuoti 160 tonų geležies gabalą. Valcas turi 1600 mm diametrą ir 5200 mm ilgį.

Visi šitie technikos laimėjimai rodo didelį mašinų pramonės įmonių išvystymą. Metalų pramonėje vis labiau vartojami kietieji metalai. Tai yra metalai su anglies medžiagų priemaisomis, kuriuos pradėjo vartoti Vokietijoje.

Vienoje Vakarų Vokietijos įmonėje yra didžiausias pasaulio gazo balonas, kuris turi 600.000 m³.

Kalnų pramonėje Vakarų Vokietijos anglies kasyklų srityje yra didžiausia pasaulyje keliamoji mašina, kuri per valandą gali iškelti 545 tonas.

Elektrotechnika yra pasiekusi irgi aukščiausio raidos laipsnio. 1931 metais Vokietijoje buvo pastatyta pirmoji televizijos stotis, ir 1935 metais buvo pastatyta Berlyne ir pradėta vartoti pirmoji pasaulyje bevielio telefono stotis.

Pramonė ir amatai

Vokietija jau seniai yra didžiausias Europoje pramonės kraštas. Jai tenka 12% visos pasaulio pramonės gaminių. Jų eksporto kiekiu ir

kokybė Reichas užima pirmą vietą. Svarbiausias pramonės šakas sudaro: mašinos, aparatai, automobiliai, tekstilės, aprangos daiktai, statybos priemonės, maisto ir skanėstų pramonė ir chemijos pramonė. 1929 metais, kai gamyba pasiekė aukščiausio laipsnio, buvo pagaminta prekių už 35 milijardus rm. Prieš karą jų pagaminta buvo už 40 milijardų.

Vokiečių pramonėje vyrauja vadinamoji „vertybių gamybos pramonė“. Įmonių šakos, kaip mašinų, geležies ir metalo pramonė, elektrotechnikos pramonė ir t.t. dirba ūkio įmonių reikalams. Jų gaminiai sudaro didesnę Vokietijos eksporto dalį. Greta jos yra labai specializuota vartojamųjų daiktų pramonė, kuri vis daugiau ir daugiau ima dirbti tik vokiečių rinkos reikalams. Abidvi pramonės – gamybos ir suvartojamų daiktų yra techniškai labai gerai aprūpintos ir turi aukštai kvalifikuotus darbininkus. Vidutinis kiekvieno darbininko darbo našumas, bendrai imant, taip pat yra didesnis, kaip kitose Europos šalyse.

Vokietijos ūkio pramonės ypatybę sudaro didelis amatininkų skaičius. Jie yra savo dirbtuvių savininkai ir dirba daugiausia su keliais padėjėjais patys savo dirbtuvėse.

Pastaraisiais metais vokiečių pramonės įmonės žymiai praplėstos. Nežiūrint to, jos turėjo darbo iki kaklo. Tas darbo užvirtimas priklauso nuo antrojo ketverių metų darbo plano, kuris numato tam tikrus uždavinius įvykdyti. Atskiros pramonės firmos yra įjungtos į ūkio grupes ir sutartinai dirba su Reicho pramonės grupėmis.

Reicho bankas

Reicho bankas yra centrinis ir pinigų emisijos bankas. Ir vokiečių rentos bankas leidžia notas – vadinamas Rentenbankscheine – tačiau tik mažais kiekiais. Reicho banko piniginė apyvarta 1938 metais siekė 8.2 milijardų reichsmarkių, 1939 metų gale – 11.8 milijardų reichsmarkių. Pagrindinį pinigų padengimą, esančių apyvartoje, Reicho bankas sudaro iš

vekselių ir čekių,
turto vekselių,
tvirtų procentinių vertybinių popierių
ir lombardinių paskolų.

Aukso ir devizų vertybėmis leidžiama papildomai padengti. 1939 metų birželio 15 dieną naujasis įstatymas nebenumatė santykio tarp pinigų emisijos ir aukso bei devizų išteklių. Aukso ir devizų vertybių turi būti tiek, kiek Reicho banko supratimu jų reikia, norint „tvarkyti išmokėjimus užsieniui ir tinkamai jų vertei išlaikyti“.

Reicho bankas nėra vien „bankų bankas“, jis ir tiesioginai susisiečia su pramonės ir prekybos firmomis. Jis taip pat veda ir „nebankų“ einamas sąskaitas ir realizuoja jų vekselius ir lombardų kreditus.

Vokiečių reicho geležinkeliai

Vokiečių geležinkeliai išaugo dar prieš didįjį karą, daugiausia iš Vokietijos kraštų valstybinių geležinkelių.

1937 metų vasario mėnesio įstatymas vieton „Vokiečių Reicho geležinkelių bendrovės“ nustatė „Vokiečių Reicho geležinkeliai“ kaip tiesioginį Reicho verslą. Jie sudaro atskirą Reicho turtą su nuosavu ūkio ir apyskaitos tvarkymu, kurį veda Reicho susisiekimo ministeris.

Vokiečių reicho paštas

Paštas, telefonas ir telegrafas yra Reicho žinioje.

1939 metais kovo mėnesio gale Reicho paštas turėjo (Altreiche imtinai su Saarlandu, Ostmarku ir Sudetų kraštu) daugiau kaip 70.000 tarnybinių vietų ir įstaigų, kur turėjo darbo 490.000 tarnautojų, darbininkų ir valdininkų. 1938 metais Reicho paštas persiuntė 7931 milijoną laiškų ir 355 milijonus pakietų ir vertybinių siuntų. Tarp miestiniam ryšiui palaikyti veikia 448 klm. telefono ir telegrafo linija su 4.146.000 pasikalbėjimų vietomis. 1938 metais buvo 2624 milijonai vietinių pasikalbėjimų (be Ostmarko) ir 353 milijonai tarp miestinių, lygiai kaip ir 26.5 milijonai telegramų, iš kurių 8.5 milijonų užsienio telegramos. Pašto čekių apyvarta pasiekė 208 milijardų reichsmarkių.

Paskutiniaisiais metais ypatingai greitai išaugo pašto susisiekimas ir oro paštas. Pašto pristatymui ir keleivių pervežimui pagerinti Reicho paštas įrengė susisiekimo tinklą 208.000 klm. ilgio su savo autovežimiais. Oro pašto tarnyba persiuntė 7.5 milijonus kilogramų pašto.

Jūrų laivyba

Vokiečių prekybos laivynas, žiūrint jo tonažo, 1939 metų viduryje sudarė 6.5% pasaulinio tonažo ir stovėjo penktoje vietoje po Didžiosios Britanijos, Jungtinių Valstijų, Japonijos ir Norvegijos. Prieš didįjį karą Vokietija turėjo laivų 5.459.000 tonų talpos arba 11.1% pasaulinio prekybos laivyno. Po Didžiosios Britanijos tuomet ji buvo antra didžiausioji jūrų susisiekimo šalis pasaulyje.

Vidaus laivyba

Gale 1938 metų Reichas turėjo savo žinioje apie 8200 klm. laivybai tinkamų vidaus vandens kelių. Didžiausią reikšmę turi Rheino vandens, kurie aptarnauja daugiau kaip pusę visų vokiečių vidaus vandens kelių. Verta paminėti iš kasamų kanalų Rheino–Maino–Dunojaus ir Oderio–Dunojaus kanalus, kurie leis Didžiajai Vokietijai vandens keliais susisiekti su Europos pietų – rytų kraštais.

Vidaus upių keliais daugiausiai vežama anglis – kurios sudaro beveik trečdalį visų laivų krovinių – rūda, akmenys, žemės ir javai. Paskutiniaisiais metais upių laivyba vidaus prekių pervežime sudarė nuo 20–22%.

Oro susisiekimas

Plečiant tarptautinį oro susisiekimą, ypač daug prisidėjo vokiečių išradimo dvasia ir jų kūrybinė jėga. Netrukus po didžiojo karo pabaigos, nežiūrint Versalio diktato, vokiečių lėktuvų statybai pavyko sukurti pirmąjį oro susisiekimą. Steigiant vokiečių oro susisiekimo bendrovę – Lufthansą, 1926 metais buvo parengtas oro tinklas apie 20.000 kilometrų ilgio, nors ir oro susisiekimui teko, sunkiai kovojant, žingsnis po žingsnio nuveikti visas kliūtis.

Ypač daug pasiekta vokiečių oro laivų gamyboje. Garsi pasaulinė oro laivo „Graf Zeppelin“ kelionė, vadovaujant Dr. Hugo Eckener, parodė, kad vokiečių oro laivų susisiekimas vyksta nepaprastu, didžiuliu mastu. Šitie laimėjimai davė progos vokiečių oro susisiekimui įvesti pirmąjį reguliarių keleivių ir oro pašto susisiekimą per vandenynus. Po oro laivų susisiekimo su Pietų Amerika seka nuolatinis lėktuvų susisiekimas per

Šiaurės Atlanto vandenyną ir su artimiausiais Rytais, kurie vasarą 1939 metais buvo nutiesti iki Rytų Azijos. 1938 metais buvo išskraidyta apie 19 milijonų oro kilometrų. Vokiečių „Lufthansos“ lėktuvais pasinaudojo 255.000 keleivių. Pervežta buvo apie 1700 tonų bagažo. Ypatingai gyvai paskutiniaisiais metais išaugo oro pašto tarnyba. 1938 metais oro keliu buvo pervežta apie 5290 tonų pašto.

Reicho autostrados

1933 metais rugsėjo mėnesį prasidėjo Reicho autostradų statyba. Vokietijos kraštas, einant Fiurerio valia, turi būti plačiai motorizuotas. Įvykdyti tai pavesta generaliniam vokiečių kelių inspektoriui, Reicho ministeriui dr. Todtui. Pradžioje buvo suplanuotas tinklas 7000 kilometrų. Ostlandą ir Sudetų kraštą prijungus, planai buvo praplėsti iki 20.000 kilometrų. Savo linijų grožiu ir statybos darnumu vokiečių autostrados yra užsieniui pavyzdys.

Metai po metų buvo pastatyta apie 1000 klm. naujų kelių. Ligi 1940 metų rudens buvo naudojama apie 4000 kilometrų ir sekantieji 1600 kilometrų buvo dar statomi. Iki 1938 metų pabaigos autostradų statybai buvo išleista 4000 milijonų reichsmarkių.

1938 metais jau buvo baigta statyti keletas dalinių ruožų, kurie turi duoti tiesioginį susisiekimą: tarp kitko, Šiaurės–Pietų kryptimi jau važiuojama keliu Stettinas–Berlynas–Zalcburgas ir Rytų–Vakarų kryptimi keliu Frankfurtas (Oderis)–Berlynas–Kölnas.

Motorizacija

Vienas iš svarbiausių nacionalsocialistinio ūkio tikslų yra autosusisiekimo vystymas. Keletą dienų po to, kai buvo paimta valdžia, tarptautinės automobilių parodos atidarymo metu 1933 metais vasario 11 dieną Fiureris metė obalsį: „motorizacija“. Pirmiausia autosusisiekimas buvo paliuosuotas nuo visokių jį varžančių įstatymų, kurie jo augimą ligi šiol trukdė. Buvo nuimti autosusisiekimo mokesčiai ir sumažintos išlaidos. Ypatingos globos susilaukė autosusisiekimo paštas.

Pravesta generalinspektoriaus dr. Todto pagrindinė kelių reforma davė progos greitai autosusisiekimą išvystyti. Įvykusi pagal jo planus autostradų statyba suteikė naujų sąlygų toliau plėtoti autosusisiekimą.

Tolesnis veiksnyš Didžiosios Vokietijos motorizacijoje yra vadinami liaudies automobiliai. Jie (KdF-Wagen) yra Fiurerio nurodymais Porschės sukonstruoti keturviečiai keleiviniai automobiliai (24 PS, 4 C užpakaliniu motoru; nuo 6–7 litrų degamos medžiagos vienam šimtui kilometrų) 990 reichsmarkių vertės. Pardavimą, finansavimą ir gamybą vykdo vokiečių darbo frontas. Užbaigus statyti paskutiniuosius liaudies automobilius Fallerslebene, metinė liaudies automobilių gamyba siekė 1.2 milijonų automobilių.

Ketverių metų planas

Kai įsigalėjo nacionalsocializmas, tai vienas iš svarbiausių uždavinių buvo sutvarkyti ūkio gyvenimą naujais patikrintais pagrindais. Šitam uždaviniui spręsti buvo pirmasis „ketverių metų planas“, 1933 metais vasario 1 dieną vyriausybės paskelbtas. Jis turi du tikslus:

1. pašalinti iš pramonės ūkio bedarbę, kuri siekia apie 7 milijonus darbininkų;
2. atitinkamomis organizacijomis ir apsaugomais įstatymais užtikrinti vokiečių ūkininkams gyvenimo pagrindą (turgų tvarka, kainų ir gaminių tvarkymas ir paveldėjimo įstatymas). Šitie tikslai buvo praktiškai įgyvendinti 1936 metais.

Tais pat metais Fiureris ir reichskancleris Reichstage paskelbė antrąjį ketverių metų planą. Kadangi užsienis neįsileisdavo vokiečių prekių, tai reikėjo atitinkamai pakelti savosios žaliavos gamybą. Antrąjį ketverių metų planą vykdyti buvo pavesta ministeriui pirmininkui Göringui. 1936 metų spalio 18 dienos nutarimu jam buvo duota platus įgaliojimas prieš visas įstaigas, neskiriant ir vyriausių Reicho įstaigų, ir visas tarnybinės vietas bei NSDAP dalis.

Vyriausias pagrindinis antrojo ketverių metų plano uždavinys, kurio energingai ėmėsi Göringas, yra išplėsti vidaus žaliavos pagrindą: padidinama ūkio žaliavų gamyba, praplečiamas linų, kanapių ir aliejų vaisių

sėjamas plotas, avių kiekiai padidinami ir pagerinami. Rasti kalnų pramonės turtai patarnavo plačiai užsimotai atradimų programai, kuri privedė prie geležies rūdos ir naftos šaltinių suradimo. Pirmiausia buvo imtasi sintetinės žaliavos išradimo, ir jos gamyba, ligi šiol varžoma „organinių“ ir „naturalinių“ rubežių, buvo pavesta pramonei. Čia pažymėtina buna – sintetinio kaučuko gaminyš, anglies suskysdinimas degamai medžiagai gauti, plastinės masės gamyba, o užvis labiausia išvystyta medvilnės gamyba. Naujosios žaliavos nėra jokie mažaverčiai erzalai, bet priešingai, jos turi daug naujų savybių, kurių nėra naturalinėse žaliavose. Geriausia naujų žaliavų aukštą kokybę įrodo ta aplinkybė, kad naturalinėmis žaliavomis turtingi kraštai, kaip Jungtinės Valstybės, pradėjo gaminti sintetines žaliavas.

Antrasis ketverių metų planas besiplėtodamas toli nužengė nuo grynos „žaliavų programos“. Jo aparatas turi tendencijos pakreipti net visą vokiečių tautos ūkį.

Kariuomenė

Po to, kaip Versalio diktatas sumažino vokiečių kariuomenę ligi 100.000 kareivių ir panaikino visuotinę karo prievolę, Adolfas Hitleris, 1933 metais sausio 30 dieną perėmęs valdžią, įstatymu iš 1935 metų kovo 16 dienos, atstatydamas kariuomenę, vėl įvedė visame Reiche visuotinę karo prievolę. Šitas įstatymas vėl užmezgė tamprų visuomenės su kariuomene ryšį, kuris Versalio diktatu buvo nutrauktas. 1935 metais gegužės 21 dieną išleistas kariuomenės įstatymas aiškiai sutvirtino glaudų ryšį tautos su kariuomene šiais savo žodžiais: „Kiekvienas vokiecis privalo atlikti karo prievolę“. Nauja vokiečių kariuomenė, einant kariuomenės įsakymo 2 §, yra: „Ginklo laikytoja ir vokiečių tautos karinio auklėjimo mokykla“. Visiems vokiečiams privalomas aktyvios tarnybos kariuomenėje laikas – dveji metai. Nuo karo prievolės niekas neatleidžiamas. Išimtis taikoma tiems, kurie netinka karo tarnybai dėl savo kūno trūkumų. Ankstyvesnė padėtis ir išsimokslinimas – panaikinti, nes nacionalsocialistų pasaulėžiūra reikalauja iš kiekvieno klausyti, esant savo tautos tarnyboje.

Politinė veikla aktyvios tarnybos kariams, kaip ir pirmiau, draudžiama. Priklausymas prie nacionalsocialistų vokiečių darbo partijos ar prie

kurios nors iš jos dalių glūdi tame, kad laike aktyvios tarnybos kariuomenėje kiekvienas vokiečių tautietis kaip karys išimtinai pildo savo viršininkų įsakymus.

Nauja vokiečių kariuomenės vadovybė atitinka Fiurerio pasaulėžiūros pagrindinius dėsnius. Jos pagrindan padėta politinis ir karinis sutarimas ir vieningumas. Mirus Reicho prezidentui, generalfeldmaršalui Hindenburgui 1934 metais rugpiūčio 2 dieną, stojo Adolfas Hitleris, kaip Fiureris ir Vokietijos reichskancleris bei vyriausias kariuomenės vadas. Iki 1938 metų pradžios naujam kariuomenės atstatymui, kaip vyriausias kariuomenės vadas, vadovavo Reicho karo ministeris. 1938 metų vasario 4 dienos įsakymu vadovavimą visai vokiečių kariuomenei perėmė pats Adolfas Hitleris, kaip vyriausias kariuomenės vadas. Jo vadovybėje, kaip darbo štabas, nuo to laiko tampa vyriausioji kariuomenės vadovybė Berlyne.

Pati vokiečių kariuomenė susideda iš trijų dalių: sausumos, oro ir jūrų ginklų.

